

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet i Ekonomski fakultet

Renato Bukovac, Petra Svete i Alina Škiljić

**PARTICIPACIJA MLADIH U POLITICI:
MIT ILI STVARNOST**

-

OSVRT NA ZAKON O SAVJETIMA MLADIH

Zagreb, 2017. godina

Ovaj rad je izrađen na Katedri za upravnu znanost pravnog fakulteta u Zagrebu pod vodstvom prof. dr. sc. Ivana Koprića i predan je na natječaj za dodjelu Rektorove nagrade u akademskoj godini 2016./2017.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. NACIONALNA POLITIKA ZA MLADE	3
2.1. Razvoj.....	3
2.2. Zakon o savjetima mladih	4
2.3. Uloga savjeta mladih u lokalnoj samoupravi	6
2.3.1. Dosadašnja iskustva savjeta mladih	7
3. EUROPSKA POLITIKA ZA MLADE	8
3.1. Uvodna razmatranja	8
3.2. Vijeće Europe.....	10
3.3. Europska Unija.....	13
3.4. Zaključno o europskom pravu.....	16
4. OSVRT NA ISPUNJAVANJE OBVEZA OD STRANE RH.....	17
4.1 Nacionalna strategija Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2017.	17
4.1.1. Strukturirani dijalog.....	19
4.2. Lokalni programi za mlade	21
4.2.1. Gradski program za mlade Grada Karlovca	21
4.2.2. Program osposobljavanja savjeta mladih Udruge Kompas	23
5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE O INFORMIRANOSTI MLADIH O POSTOJANJU I DJELOVANJU INSTITUTA SAVJETA MLADIH	25
5.1. Ciljevi i metodologija istraživanja	25
5.2. Rezultati istraživanja	26
5.2.1. Informiranost mladih o institutu savjeta mladih.....	26
5.2.2. Sudjelovanje u savjetima mladih.....	29
5.2.3. Percepcija studenata o savjetima mladih	32
5.2.4. Ispitivanje razine participacije mladih sa stajališta savjeta mladih	34
6. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PRAVNE REGULACIJE POLITIKE ZA MLADE I DJELOVANJA SAVJETA MLADIH.....	36
7. ZAKLJUČAK.....	59
8. ZAHVALE.....	61
10. POPIS LITERATURE	62
11. SAŽETAK	66
12. SUMMARY	67
13. PRILOZI	68

1. UVOD

Mladi nisu budućnost, mladi su sadašnjost. Veliki problem mladih svakako je neinformiranost koja proizlazi iz pogrešno odabranih i nepovoljnih kanala informiranja mladih koji su rezultat nedovoljnog uključivanja u procese planiranja i donošenja odluka. Svjedoci smo začaranog kruga u kojem mladi ne dobivaju dovoljno pažnje, kao rezultat njihove inertnosti u pogledu politika za mlade, nedovoljnog angažiranja u društvenim procesima i nebrige za budućnost. Sukladno manjku političke volje i defenzivnog stava prema politici kod mladih, donositelji odluka na svim razinama uglavnom zanemaruju želje i potrebe perspektivnih mladih ljudi, a onda i kada rade za njihovu dobrobit to najčešće nije pravovremeno, na ispravan način i pogađa samo određene segmente mladih. Mladi u dobi od 15 do 30 godina izrazito su nezahvalna dobna populacija s obzirom na strukturu, potrebe i želje koje imaju, kao i dinamiku kojom se izmjenjuju čime ih smatramo izrazito heterogenom skupinom.

Savjeti mladih čine razliku. Aktivnim participiranjem u procesima u zajednici i predlaganjem svojih rješenja mladi rade na kreiranju zajednice u kojoj žele živjeti. Nametanjem novih trendova, razvojem vještina i znanja mladi su populacija koja aktivno doprinosi kvaliteti života društva. Mladima koji iskazuju interes za društvene procese i žele aktivno sudjelovati u izgradnji društva, imajući za motiv vlastiti napredak ili prosperitet zajednice kroz udruge i neformalne skupine mladih treba dopustiti da djeluju, učiti ih kako da kanaliziraju energiju te se beskompromisno bore za sebe i sredine u kojoj žive. Djelujući samostalno, unutar organizacija civilnog društva, političkih pomladaka, savjeta mladih ili za mlade, a ponekad i u ulozi donositelja odluka mladi imaju mogućnost integracije u društvo kroz različita područja interesa koje zastupaju. Veliki poticaj mladima otvorenost je prema zemljama Europske Unije, kako bi se uklonile političke i kulturne barijere, naučila specifična znanja i vještine te stvorilo zajedništvo i briga za sutra. Također, nacionalne politike posljednje vrijeme sve više novca, truda i vremena ulažu u mlade. Donositelji odluka sve češće pitaju mlade za njihove potrebe i želje te racionalno dolaze do adekvatnih rješenja zajedno s mladima. Mladi dobivaju prilike kroz udruge da pokažu što znaju i pomognu svojom mladosti, idejama i nepresušnim entuzijazmom. Savjeti mladih dobra su praksa spajanja mladih i drugih s donositeljima odluka te polako zauzimaju sve važnije mjesto u

društvu. Na ovaj način mladi djeluju i pokazuju svoje potrebe koje pozitivno utječu na razvoj zajednice.

Suočeni s položajem mladih u društvu te sintagmom problema, što je dijelom rezultat inertnosti mladih i manjka vještina koje stječu, ali i nedovoljne informiranosti i opće isključenosti iz uključivanja u procese donošenja odluka, odlučili smo istražiti aspekte rada s mladima te osvrtno na dobivene rezultate ponuditi rješenja njegova budućeg razvoja. Također, pobliže prikazati koliko savjeti mladih kao tijela u kojima mladi imaju priliku biti „mladi zakonodavci“ u pogledu zaštite i promicanja svojih interesa i prava, to uistinu i jesu.

2. NACIONALNA POLITIKA ZA MLADE

2.1. Razvoj

Začetci procesa razvoja nacionalne politike za mlade vežu se uz djelovanje Radne skupine za izradu nacionalnog programa za mlade koju je 2001. godine oformio Državni Zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.¹ Isti je bio pod ingerencijom Ministarstva rada i socijalne skrbi i u sebi je imao Odjel za mladež koji je bio nositelj posla oko izrade budućeg Nacionalnog programa. Već su se u samim počecima rada, tj. sastavu radne skupine, očitovale neravnopravnosti procesa. Naime, od 31-og člana radne skupine, 25-ero njih bili su predstavnici uprave, a samo šestero predstavnici udruga.² Nakon dvogodišnjeg rada, u siječnju 2003. godine publicirana je prva strategija za mlade pod nazivom „Nacionalni program djelovanja za mlade 2003.-2008.“ (u daljnjem tekstu: NPDM), kao službeni dokument Republike Hrvatske kojeg je Hrvatski Sabor usvojio koncem 2002. godine, a zatim i Vlada RH u siječnju 2003. godine.³ Navedenim dokumentom utvrđeno je 110 mjera čija je provedba predstavljala ostvarenje ciljeva za mlade, a čiji su nositelji bili tijela državne uprave s preuzetom obvezom da u petogodišnjem razdoblju provedu pojedine mjere i o njima godišnjim izvješćima obavješćuju koordinacijsko tijelo, a posredno i Vladu.⁴ Iste godine, usvojivši NPDM, Vlada RH je osnovala Savjet za mlade kao svoje savjetodavno tijelo koje će pratiti implementaciju i koordinirati politike za mlade.⁵

Izrada novog Nacionalnog programa za mlade 2009.-2013. započela je u jesen 2007. godine uz koordinaciju Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Povjerenstvo za izradu činili su predstavnici Savjeta za mlade, savjetodavnog tijela Vlade Republike Hrvatske, te članovi radne skupine za svako od područja programa.⁶ Nacionalni program je usvojen u ljeto 2009. godine.⁷

---

¹ Z. Petak, A. Petek, A. Kekez, *Politika prema mladima u Republici Hrvatskoj: primjena analize javnih politika u radovima studenata fakulteta političkih znanosti*, 2006., str. 32.

² M. Kovačić, *Politika za mlade u Hrvatskoj – anatomija jedne javne politike*, u: *Demokratski potencijali mladih u Hrvatskoj*, Zagreb, 2015., str. 285.

³ E. Bužinkić, N. Buković, *Politika za mlade - hrvatska i europska praksa*, Mreža mladih Hrvatske, 2009., str. 23./24.

⁴ *Op. cit.* (bilj. 1), str. 34./35.

⁵ *Op. cit.* (bilj. 2), str. 286.

⁶ *Op. cit.* (bilj. 3), str. 26.

⁷ *Op. cit.* (bilj. 5)

Iako je motivacija njegova donošenja bila implementacija ideja europskih javnih politika za mlade i Bijele knjige o mladima,⁸ politika sadržana u programu provodila se sa smanjenim intenzitetom te je bila okarakterizirana nedostatkom koordinacije i inkluzivnosti.⁹ Aktualni Nacionalni program za mlade od 2014.-2017. godine, te proces njegove izrade, pokazuje značajne iskorake u odnosu na prethodne. Dokument se po prvi puta zasniva na rezultatima znanstveno-istraživačkog projekta o potrebama i problemima mladih u Republici Hrvatskoj, dok su u kreiranju politika za mlade sudjelovali oni sami. Za razliku od prethodnih programa koji su operativni, aktualni Nacionalni program je deklarativni program. Uz to, novi Nacionalni program ima ugrađene mehanizme vrednovanja kvalitete provedbe što znači da su za pojedinu mjeru i zadatak kojim se ona ostvaruje, određeni jasni pokazatelji ishoda i rezultata.¹⁰

2.2. Zakon o savjetima mladih

Prvi Zakon o savjetima mladih, koji je bio ključan za provedbu uključivanja mladih u javni i politički život na razini lokalne i područne (regionalne) samouprave, usvojen je 16. veljače 2007. godine, a stupio na snagu 8. ožujka 2007. godine. Usvojio ga je na sjednici Hrvatski sabor prateći strateški okvir Nacionalnog programa djelovanja za mlade 2003.-2008. godine.¹¹ Savjet mladih je savjetodavno tijelo predstavničkih tijela (općinskih i gradskih vijeća, županijskih skupština te Skupštine Grada Zagreba).¹² Zakon je sadržavao tek nekoliko odredbi o osnivanju, sastavu i izboru članova te djelokrugu i načinu rada, kao i financiranju savjeta mladih, a obvezivao je predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na osnivanje savjeta mladih u cilju aktivnog uključivanja mladih u javni život tih jedinica.¹³

Mnogobrojni su problemi, razrađeni nadolazećim stranicama ovog rada, pratili provedbu Zakona u život. Jedan od njih bio je nedovoljna preciznost zakona koja je otvarala vrata širokom autonomnom tumačenju i mašti adresata.

---

⁸ Op. cit. (bilj. 3), str. 24.

⁹ Ibid., str. 286.

¹⁰ Nacionalni program Republike Hrvatske za razdoblje 2014.- 2017., Ministarstvo socijalne politike i mladih, Zagreb, listopad 2014.

¹¹ E. Bužinkić, *Zakon o savjetima mladih u praksi*, Mreža mladih Hrvatske, 2010./2011., str. 8.

¹² I. Koprić, A. Musa, G. Lalić Novak, *Europski upravni prostor*, Institut za javnu upravu Zagreb, 2012., str. 245.

¹³ Zakon o savjetima mladih, NN 23/2007, čl. 2.

Također, izostalo je osiguranje primjerenih uvjeta kako bi se funkcija, a i samo osnivanje savjeta mladih, kvalitetno ostvarila.¹⁴ Posljedice su se odražavale prije svega u nemogućnosti ispunjavanja obveza brojnih lokalnih jedinica preuzetih Zakonom. Provedene brojne analize o provedbi tadašnjeg Zakona o savjetima mladih pokazale su relativno dobro stanje, tj. postotak osnovanih savjeta mladih u županijama i izrazito loše stanje u gradovima i općinama. Zakon nije rezultirao širokom primjenom u Republici Hrvatskoj, a ako su savjeti mladih i bili osnovani u pojedinim sredinama, često su teško djelovali ili su djelovali drugačijim definiranjem cilja savjeta mladih u odnosu na Zakonom predviđenu ulogu. Dobra praksa savjeta mladih u općinama i gradovima smatrala se iznimkom, a ne pravilom. Problematika, kao uzrok tome, koje se najčešće provlačila člancima, analizama i rezultatima istraživanja bila je nedovoljna informiranost aktera te nezainteresiranost mladih.¹⁵ Također, pokazalo se kako jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nemaju dovoljno razumijevanja i znanja potrebnih za djelovanje savjeta mladih.¹⁶

Budući da se prvi Zakon pokazao neadekvatnim, započeo je proces njegove izmjene i dopune koji je bio okončao 2014. godine donošenjem drugog Zakona iste tematike.¹⁷ Aktualan Zakon o savjetima mladih je, zamjećujemo ne ulazeći u njegov sadržaj, opširniji i odredbama bogatiji od prethodnog. Već je prvim člankom detaljnije prikazan sam cilj zakona, a to jest sudjelovanje mladih u odlučivanju o upravljanju javnim poslovima od interesa i značaja za mlade, aktivno uključivanje mladih u javni život te informiranje i savjetovanje mladih u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Također, Zakon kao mlade definira osobe od 15 do 30 godine¹⁸, dok je prvi Zakon o savjetima mladih gornju granicu postavio na 29 godina.¹⁹ Uzrok tome možemo objasniti pojmom „produžene mladosti“. Naime, u svjetskoj populaciji je sve veći udio mladih nespremni na osamostaljivanje, političko i društveno, koji odgađaju isto zbog nepovoljnog ekonomskog statusa i nepoticajne klime za aktivno sudjelovanje mladih u društvu.²⁰

---

¹⁴ N. Buković, I. Vuk, A. Žužić, *Utjecaj europske dimenzije na razvoj nacionalne, regionalne i lokalne politike za mlade*, u: *Sudjelovanje mladih u razvoju politika za mlade*, Mreža mladih Hrvatske, str. 15.

¹⁵ I. Koprić, *Analiza podataka prikupljenih temeljem Obrasca o provedbi Zakona o savjetima mladih*, Zagreb, travanj 2011.

¹⁶ *Op. cit.* (bilj. 11), str. 38.

¹⁷ *Op. cit.* (bilj. 2), str. 288.

¹⁸ Zakon o savjetima mladih, NN 41/14, čl. 3. st. 1.

¹⁹ *Op. cit.* (bilj. 13), čl. 3. st. 2.

²⁰ M. Kovačić, B. Čulum, *Teorija I, Praksa rada s mladima: prilog razumijevanju rada s mladima u hrvatskom kontekstu*, Mreža mladih Hrvatske, 2015., str. 11.-12.

Također, mladi su u Republici Hrvatskoj suočeni s nedostupnošću visokog obrazovanja i neizvjesnim mogućnostima zapošljavanja, a samim time i kasnijim zasnivanjem obiteljskih odnosa.²¹

2.3. Uloga savjeta mladih u lokalnoj samoupravi

Važnost savjeta mladih ogleda se upravo u cilju njegova osnivanja. Instituti predstavljaju mehanizam kojim se nastoji mlade povezati sa donositeljima odluka i uopće uvesti u proces donošenja odluka. Upravo iz tog razloga Zakon o savjetima mladih propisuje da se osnivaju kao savjetodavna tijela. Uloga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odražava se u obvezi stvaranja prostora za sudjelovanje mladih u razvoju zajednice u kojoj žive. Stoga, predstavnička su tijela lokalnih jedinica obvezna osnovati vlastita savjetodavna tijela Odlukom o osnivanju²² s ciljem poticanja mladih na participaciju. Također, lokalne jedinice biraju i same članove savjeta mladih i njihove zamjenike na trogodišnje mandatno razdoblje.²³ Broj članova savjeta mladih, uključujući predsjednika i zamjenika ne smije biti manji od pet niti veći od 21, a utvrđuje se prema broju stanovništva određene lokalne jedinice.²⁴

Mladi najvjernije predstavljaju svoje interese i potrebe u određenoj lokalnoj jedinici te im se iz tog razloga pruža mogućnost iniciranja promjena u svrhu njihove zaštite i promicanja. Okosnica rada savjeta mladih je Program rada savjeta mladih koje ono donosi za svaku kalendarsku godinu²⁵, a kojom su pobliže određene aktivnosti važne za rad savjeta mladih i poboljšanje položaja mladih.²⁶

---

²¹ Op. cit. (bilj. 3), str. 12.

²² Op. cit. (bilj. 18), čl. 6.

²³ Ibid., čl. 9.

²⁴ Ibid., čl. 8.

²⁵ Op. cit. (bilj. 23), st. 1.

²⁶ Op. cit. (bilj. 23), st. 3.

2.3.1. Dosadašnja iskustva savjeta mladih

Iako teorijski okvir postoji, problemi u svakodnevici koji onemogućavaju udovoljavanju potrebe i obveze osnivanja te učinkovitog djelovanja Savjeta mladih su sveprisutni. Javljaju se već na razini zakonodavne aktivnosti povodom formiranja normirane obveze kao i prilikom njene provedbe na lokalnoj razini.

Rezultat navedenih manjkavosti i neusklađenosti očituje se u nezainteresiranosti i nedovoljnom odazivu mladih k sudjelovanju u participativnom procesu. No, mladi kao društvena karika kojoj je potreba uzor, usmjeravanje i poticaj, tek su neznatno prisutni kao „krivci“ izostanka djelotvornosti instituta.

Iako su na nacionalnoj razini jasno normativno propisane obveze i dužnosti pojedinih mehanizama, njihovo je ispunjavanje dovelo do mnogobrojnih razlika na lokalnoj razini. U brojnim lokalnim jedinicama ne postoje savjeti mladih jer što njihovo osnivanje nikad niti nije započelo ili jer je njihovo djelovanje bilo onemogućeno. Osim nezainteresiranosti i neodazivu mladih, razlozi za to mogu se pronaći i u nedostatku materijalnih sredstava, nezadovoljavajućoj angažiranosti ili neznanju predstavnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i u pukom izvršavanju zakonske obveze bez namjere postizanja njezine svrhe. Da bi djelovanje Savjeta mladih dalo željene rezultate potrebno je pobliže urediti kompleksnost odnosa između više aktera te poduzeti korake koji idu u prilog integraciji mladih u društvo i razvoju njihova afiniteta prema političkoj angažiranosti.

3. EUROPSKA POLITIKA ZA MLADE

3.1. Uvodna razmatranja

Ideja o participaciji mladih u donošenju i provođenju odluka i posebna uloga organizacija odnosno savjeta mladih kao institucionalnog partnera državnim, regionalnim i lokalnim tijelima u donošenju politike za mlade postala je vodeća „mantra“ u europskoj politici.²⁷ Naime, zaključak da mladi trebaju sudjelovati i u kreiranju politike za mlade i u njezinoj implementaciji i realizaciji nameće se sam po sebi, budući da je ona namijenjena upravo njima. Participacija i aktivno građanstvo mladih prepoznata je u Europi kao jedan od „key policy“ problema i prioriteta.²⁸ Naglašava se da, ukoliko se zaista želi prepoznati i zadovoljiti potrebe mladih i zadobiti njihovo povjerenje, neizbježno je uključiti ih u proces donošenja odluka koje se njih tiču.²⁹ Mladi su sudionici političkih procesa donošenja odluka, oni trebaju izraziti svoje preferencije i na taj način utjecati na donošenje odluka i učiniti politiku transparentnijom.³⁰ Učinkovitost i djelotvornost politike za mlade, prema stajalištu glavnih europskih institucija, postiže se upravo komunikacijom i suradnjom između savjeta mladih i tijela vlasti u jedinicama lokalne i regionalne (područne) samouprave te na nacionalnoj razini.

U okviru Vijeća Europe i Europske Unije doneseni su mnogobrojni strateški dokumenti te poduzeti mnogi projekti u svrhu promicanja i jačanja participacije mladih te smjernica za osnivanje savjeta mladih kao tijela sastavljena od mladih ljudi koji sudjeluju u procesu donošenja odluka i njihovoj implementaciji. Već nekoliko godina navedene dvije institucije ostvaruju međusobnu suradnju u području politike mladih. Kao jedan od prioriteta suradnje za 2017. godinu navedeno je i osnaživanje aktivne participacije mladih u političkim zbivanjima lokalnih i regionalnih jedinica država članica.³¹

---

²⁷ Youth Policy Manual: *How to develop a national youth strategy*, Finn Yrjar Denstad, Council of Europe publishing, 2015., str.12

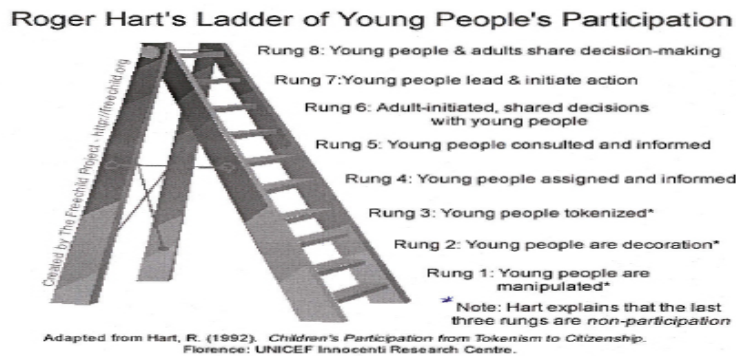
²⁸ Williamson, Howard. *Supporting young people in Europe. Volume 2*, Council of Europe publishing, 2008., str. 88

²⁹ Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life brochure: “Have Your Say!”, Council of Europe publishing., 2014., str. 3.

³⁰ Perspectives on youth - Healthy Europe: confidence and uncertainty for young people in contemporary Europe, Council of Europe publishing, 2012., str. 1.

³¹ Report of the 12th EKCYP annual meeting, Partnership between European Commission and the Council of Europe in the field of youth, 2016., str. 2.

U europskom pravu, kako u okviru Vijeća Europe tako i u Europskoj Uniji, razina participacije mladih u državama članicama procjenjuje se prema Hartovoj ljestvici participacije.³² Taj model pomaže prilikom naglašavanja da postoje različiti stupnjevi sudjelovanja mladih u procesu donošenja političkih odluka koje se njih tiču.

Slika 1. Roger Hart's ladder of young people's participation

Izvor: <http://www.peernetbc.com/roger-harts-ladder-of-young-peoples-participation>

Iako je navedeno osam stupnjeva samo njih pet smatraju se „pravom participacijom“ dok ostala tri autor modela naziva „ne-participacijom“. Mišljenje o tome na kojem stupnju participacije se nalaze mladi u RH autori će iznijeti u zaključnom dijelu rada, nakon iznošenja opservacije i podataka iz prakse.

U nastavku poglavlja biti će pobliže obrađena područja rada Vijeća Europe i Europske Unije kao dvije organizacije čiji je Republika Hrvatska punopravni član i čiji dokumenti, praksa i strategije ostvaruju znatan utjecaj na RH i obvezuju je. U okviru razmatranja biti će iskazano viđenje autora rada o usklađenosti politike i prakse u RH sa strategijama i programima na području politike mladih propisanih u europskom pravu.

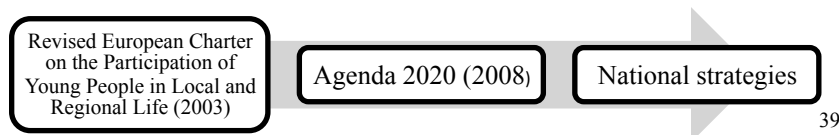
³² *Key issues in developing and implementing youth policy strategic documents*, Mreža mladih Hrvatske, 2016., str. 10.

3.2. Vijeće Europe

Razvoj „politike mladih“ unutar Vijeća Europe započeo je još davne 1968.^{33 34} Naime, mnogobrojne države članice istaknule su Vijeće Europe kao idealnu platformu za razvoj novih i efektivnih načina uključenja mladih ljudi u društvene procese te u procese donošenja odluka koje ih se izravno tiču. U okviru te politike poznata su neka od ključnih postignuća dugogodišnjih napora Vijeća Europe.

Aktivna participacija mladih u lokalnom, regionalnom i nacionalnom životu prepoznata je kao ključan preduvjet za djelotvornu politiku za mlade i vodilja prilikom donošenja nacionalnih strategija te predstavlja jedan od ključnih ciljeva ekspertnih grupa Vijeća Europe kod određivanja europskih standarda o kvaliteti i kompetenciji politike za mlade.³⁵ Nasuprot tome, u praksi država članica Vijeća Europe, prepoznato je da realizacija aktivne participacije mladih predstavlja upečatljiv paradoks uz naglašenu veliku nezainteresiranost lokalnih, regionalnih i nacionalnih vlasti država članica da promijene pristup.³⁶

U okviru svog djelovanja i dugogodišnjih napora Vijeće Europe usvojilo je nekoliko strateških dokumenata, od koji su za Hrvatsku najvažniji *Europska povelja o sudjelovanju mladih u lokalnom i regionalnom životu*³⁷ i *Agenda 2020*³⁸.

³³ *Sudjelovanje mladih u razvoju lokalne politike za mlade*, MHM Bilten, Mreža mladih Hrvatske, 2009., str. 23.

³⁴ U okviru Vijeća Europe osnovana su dva Europska centra za mlade u Strasbourgu i Budimpešti. U Strasbourgu 1972. godine osnovana je i Europska zaklada za mlade (European Youth Foundation) čiji je cilj bio davanje financijske podrške projektima nacionalnih i međunarodnih organizacija mladih.

³⁵ *Op. cit.* (bilj. 1), str. 33.

³⁶ Unatoč naporima Vijeća Europe i njegovih tijela u nekim državama članicama posebne strukture namjenjene promicanju i ostvarivanju participacije mladih ne postoje, dok su u nekim te strukture više simbolične i pretvorene u mehanizme za praksu odluka koje su već donesene. U mnogim zemljama, pa i pojedinim regijama nekih zemalja, stadij razvoja participacije mladih je vrlo nizak. Razlozi za to su najčešće financijske ili političke naravi, ali često i nedostatak kvalitetne komunikacije između nacionalne i lokalne razine koja često ne dobije informaciju o takvim preporukama. Pitanje koji je nivo utjecaja mladih u participaciji još uvijek se postavlja u većini država članica. *Supporting young people in Europe: principles, policy and practice*, Council of Europe publishing, 2016., str. 11.

³⁷ *Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life*, 10. svibanj 2003.

³⁸ 8th Council of Europe Conference of Ministers responsible for Youth: “*The future of the Council of Europe youth policy: AGENDA 2020*”, Kyiv, Ukrajina 10.-11. listopada 2008.“

³⁹ Europska povelja može se sagledati iz perspektive krovnog dokumenta u području potrebe i naglašavanja participacije mladih. Agenda 2020 donesena je u skladu s Poveljom kao ključan stateški dokument za razdoblje

Povelja je usvojena na skupštini lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe 2003. godine kao prvi europski dokument koji regulira uključivanje mladih u strukture pri jedinicama lokalne i regionalne samouprave. Cijelo jedno poglavlje posvećeno je promicanju participacije mladih na razini lokalne i regionalne samouprave te se može smatrati temeljnim dokumentom koji donosi osnovicu za otvaranje jedinica lokalne i regionalne samouprave prema participaciji mladih, ali i objašnjenje zašto je takav potez opravdan i potreban. Naime lokalne i regionalne vlasti, kao jedinice upravljanja, najbliže su mladoj osobi i kao takve igraju važnu ulogu u promociji participacije mladih i, osim što približavaju političke procese mladima kroz edukaciju i informiranje, također imaju ulogu omogućiti mladim ljudima da u tom procesu aktivno sudjeluju.⁴⁰ Temeljno načelo Povelje je da mladi imaju pravo na glas i treba im biti omogućeno sudjelovanje u svim procesima donošenja odluka koje se njih tiču. Takva institucionalna i efektivna participacija treba biti popraćena postojanjem stalnog „savjeta mladih“⁴¹ u lokalnoj i regionalnoj zajednici, a na njima treba biti puna odgovornost za donošenje projekata i programa. Prema Povelji, participacija i aktivno građanstvo znače „*imati pravo, sredstvo, prostor i priliku, a i potrebnu podršku za sudjelovanje i utjecaj na proces donošenja odluka*“⁴².

Iz navedenog možemo vidjeti da je praksa sagledavanja i poštivanja mladih kao partnera⁴³ prepoznata i ustanovljena kao europski standard. Povelja ističe da se na taj način postiže demokracija⁴⁴ te da se suradnjom savjeta mladih unutar lokalne i regionalne vlasti i nacionalne vlasti postiže multiplikacijski efekt koristan za obje strane. Iako povelja nema status konvencije i stoga nije pravno obvezujuća, ona predstavlja uzor za zakonodavce i za

---

2010-2020, a ujedno predstavlja smjernice za donošenje nacionalnih strategija država članica u pogledu politike mladih od čega važne sastavnice i participacije mladih.

⁴⁰ *Op. cit.* (bilj. 11), str. 13.

⁴¹ „Savjeti mladih“ prema Povelji trebaju biti organizirani na način da mogu davati prijedloge vlastima, da ih vlasti savjetuju u pitanjima koja se njih tiču te su potrebni su da bi mladi mogli djelovati i sudjelovati u donošenju odluka te moraju djelovati stalno, a ne ad hoc. S druge strane, jedinice vlasti trebaju omogućavati da mladi iz tih savjeta sudjeluju i u drugim tijelima lokalne zajednice, omogućiti im da se sastaju, raspravljaju te donose odluke. *Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life*, čl. 22.

⁴² *Op. cit.* (bilj. 3), str. 17.

⁴³ U jedinicama vlasti prema Povelji moraju biti stvoreni uvjeti za jedinstveno partnerstvo između službenih tijela i mladih, a mladi trebaju biti punopravni akteri u donošenju odluka. Naglašeno je da mladi moraju imati mogućnost sudjelovati u pripremi, implementaciji i evaluaciji svih politika koje ih se tiču i biti zastupljeni u tijelima lokalnih i regionalnih jedinica, a tijela jedinica trebaju podržavati prijedloge i programe mladih. *Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life*, čl. 23.

⁴⁴ U Preambuli Povelje istaknuto je da je aktivna participacija mladih u odlukama i akcijama na lokalnoj i regionalnoj razini ključna ako postoji želja za izgradnjom društva koje je više uključivo, demokratsko i napredno. Ona je preduvjet za participaciju mladih općenito. *Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life*

lokalne i regionalne jedinice te daje vrlo kvalitetne preporuke za pripremu politike za mlade na lokalnoj razini i njihovo uklapanje u javni i politički život.

Nadalje, ključni referentni dokument koji određuje područja djelovanja Vijeća Europe u polju politike za mlade donesen je na Osmoj konferenciji ministara zaduženih za mlade iz zemalja članica Vijeća Europe, a nosi naziv: „*Budućnost politike za mlade Vijeća Europe: AGENDA 2020.*“ U njemu su navedeni prioriteti za naredno desetogodišnje razdoblje (2010-2020.)⁴⁵ te razrađen čitav niz instrumenata Vijeća Europe raspoloživih sektoru mladih, a između ostalog i područje razvoja politike za mlade i suradnje. *Agenda 2020* promiče potpunu aktivnu participaciju mladih u demokratskom životu i svim pitanjima koja se tiču politike za mlade te, kao i njezine prethodnice, stavlja naglasak na organizacije mladih i njihovo puno sudjelovanje u donošenju odluka što je najbolji način za demokratizaciju. Kao jedinstvena i najvrijednija komponentna istaknut je co-management⁴⁶ između vlada država članica i organizacija mladih i poticanje savjetodavne⁴⁷ uloge savjeta mladih.

Naposlijetku, u okviru razmatranja djelatnosti Vijeća Europe važno je istaknuti i djelatnost Uprave za mlade i sport (*Joint council*) u okviru kojeg je 2015. godine donesen dokument u obliku programa kojim su istaknuti prioriteti⁴⁸ u području sektora mladih država članica za 2016.-2017. godinu. Program zahtijeva da mladi imaju ključnu ulogu u obnavljanju demokracije i razvijanju efektivnog građanstva, pogotovo kroz nove oblike participacije u organizacijama mladih. Stavljajući naglasak na poboljšanje savjeta/vijeća mladih, program zahtijeva promicanje stvarnog utjecaja mladih u procesima donošenja odluka, posebice na lokalnoj/regionalnoj razini.⁴⁹

---

⁴⁵ Kao jedan od problema odnosno ciljeva koji su postavljeni kao prioriteti unutar područja ljudskih prava i demokracije je osiguranje promocija država članica da mladi aktivno sudjeluju u demokratskim strukturama i demokratskom životu te da imaju savjetodavnu ulogu. 8th Council of Europe Conference of Ministers responsible for Youth: “*The future of the Council of Europe youth policy: AGENDA 2020*”

⁴⁶ *Co-management* je instrument donošenja odluka u kojem ravnopravno sudjeluju predstavnice i predstavnici, u ovom slučaju mladih i tijela vlasti, sa svrhom donošenja zajedničkih ciljeva, razvijanja strategija i odluka koje direktno utječu na populaciju mladih. Države bi trebale iskoristiti puni potencijal mladih, gledati ih kao resurse u svim pitanjima koja se njih tiču, a ne kao problem, čime se postiže partnerstvo. *Sudjelovanje mladih u razvoju lokalne politike za mlade*, MHM Bilten, str 1.

⁴⁷ Nacionalna politika za mlade koja zadovoljava europske standarde trebala bi u mlade ljude ulagati na osmišljen i strukturiran način i promatrati ih kao resurs, a ne kao problem te uključiti mlade u sve faze *youth policy* procesa. *2016□2017 Priorities of the Council of Europe’s Youth Sector*, str. 17.

⁴⁸ Jedan od tri strateška prioriteta je i promicanje i podrška mladih u povećanju njihovog sudjelovanja u demokratskim procesima. Jedan od očekivanih ciljeva je da su mladi i njihove organizacije razvile kompetencije i znanje za utjecaj na demokratske procese u državi članici. 8th Council of Europe Conference of Ministers responsible for Youth: “*The future of the Council of Europe youth policy: AGENDA 2020*”

⁴⁹ *2016□2017 Priorities of the Council of Europe’s Youth Sector*, Strasbourg, Council of Europe, 2015., str. 11.

3.3. Europska Unija

Kao što je istaknuo Europski Forum Mladih, nijedna odluka, program ili projekt koji ima utjecaj na mlade i njih se tiče, ne bi se trebao provoditi bez mladih. EU u svojim smjernicama, preporukama te programima zahtijeva i nastoji da mladi u državama članicama participiraju u strukturama koje donose odluke i promovira veće uključivanje mladih u takve strukture.⁵⁰ Europska Unija naglašava važnost savjeta mladih ističući da oni predstavljaju efektivan način za rješavanje problema vezanih za mlade u jedinicama lokalne i regionalne samoprave te naglašava važnost savjetodavne uloge savjeta mladih jer „nema smisla da vlasti donose odluke koje se tiču mladih i na njih imaju utjecaj, a bez konzultacija“.⁵¹ Vodeća je mantra da bi jedinice lokalnih i regionalnih samouprava trebale biti konstituirane na način da lokalne vlasti i strukture mladih pri njima predstavljaju „dvije strane jednog novčića“.

Programi EU za mladež provode se od 1988. godine.⁵² Politički proces razvijen je *Bijelom knjigom* iz 2001. godine⁵³ donesenom na temelju *Rezolucije Vijeća o participaciji mladih*.⁵⁴ *Bijela knjiga* iz 2001. godine, kao prva europska strategija za mlade, unijela je jedan važan mehanizam europske politike u politiku za mlade – tzv. *Otvorenu metodu koordinacije*⁵⁵ (engl. Open method of coordination – OMC).⁵⁶ Prema navedenoj metodi Europska Komisija postavlja standarde i preporuke te nadzire u kojoj mjeri države članice te standarde i preporuke poštuju. Kao mehanizam nadzora služe godišnji izvještaji⁵⁷ koje ministarstva zadužena za mlade moraju podnijeti nadležnim strukturama unutar EK o tome što je napravljeno na području politike za mlade u protekloj godini.⁵⁸

---

⁵⁰ *Op. cit.* (bilj. 7), str. 5.

⁵¹ *Ibid.*

⁵² *Ibid.*

⁵³ *European Commission white paper of 21 November 2001 – A new impetus for European youth*, 21. studeni 2001.

⁵⁴ Rezolucija Vijeća o participaciji mladih propisala je veće sudjelovanje mladih u političkim i demokratskim procesima lokalnih i regionalnih jedinica, veće promoviranje i podrška participacije u donošenju odluka koje se njih tiču te poticanje i osnaživanje djelovanja organizacija mladih (*RESOLUTION OF THE COUNCIL AND THE MINISTERS OF YOUTH MEETING WITHIN THE COUNCIL of 8 February 1999 on youth participation*)

⁵⁵ Otvorena metoda koordinacije metoda osmišljena je kako bi se pomoglo državi članici da ostvari zajednički napredak u reformama. Metoda uključuje sljedeće elemente: a)

⁵⁶ *Op. cit.* (bilj. 3.), str. 11

⁵⁷ Države članice izvješća šalju Europskoj Komisiji koja se potom obrađuju u obliku *Komunikacije EK Europskom Parlamentu, Vijeću, Europskom Gospodarskom i Socijalnom odboru i Odboru regija* (COM).

⁵⁸ *Op. cit.* (bilj. 7), str. 33.

Nakon donošenja *Bijele knjige* u EU se više počela isticati potreba osnaživanja suradnje jedinica lokalne i regionalne samouprave, te jačanje participacije mladih u njihovim strukturama.⁵⁹ Na temelju nje donesen je 2006. godine program pod nazivom „*Youth on the move*“.⁶⁰ *Bijela knjiga* istekla je 2009. godine. Uzimajući u obzir rezultate prethodnog te postavljajući nove ciljeve i prioritete donesen je novi radni okvir pod nazivom „*Europska strategija za mlade – ulaganje i osnaživanje*“ na temelju *Rezolucije Vijeća o obnovljenom okviru za europsku suradnju u području mladih (2010.-2018.)*.⁶¹ Novi okvir i prateća Rezolucija doneseni su na temelju izvješća proteklih godina, a koja su pokazala nizak stupanj participacije mladih u strukturama jedinica lokalnih i regionalnih samouprava. Iz tog razloga države članice složile su se da treba osigurati puno sudjelovanje mladih u društvu, povećavajući njihovo sudjelovanje u civilnom životu lokalnih zajednica te u predstavničkoj demokraciji.⁶² U posebnom odjeljku koji govori o participaciji mladih, kao glavna područja djelovanja navedena su razvijanje mehanizma za uključivanje mladih u donošenje nacionalnih strategija, konzultacije i savjetovanje mladih i razvijanje novih oblika sudjelovanja, te promoviranje participacije. Kratko nakon novog okvira i Rezolucije donesen je prateći program⁶³ pod nazivom „*Youth in action*“. Cilj programa je promovirati aktivno građanstvo mladih i sudjelovanje u političkom procesu na svim razinama, razviti veće kompetencije članova savjeta mladih te pružanje podrške prilikom državnog uređenja navedenih područja, a target grupe programa su mladi, organizacije mladih i mladi radnici. Program sadrži osam područja političkog djelovanja (*fields of action*), uključujući i participaciju mladih kao jedno od njih i pet akcija u pogledu toga.

---

⁵⁹U praksi Europske Unije iznesena je teza da lokalne i regionalne imaju odlučujuću ulogu u politici mladih budući da imaju najviše kontakta s mladima i upravo na toj razini je najviša mogućnost ostvarivanja njihove participacije. *Opinion of the Committee of the Regions on the 'communication on the follow-up to the White Paper on a New Impetus for European Youth. Proposed common objectives for the participation and information of young people, in response to the Council Resolution of 27 June 2002 regarding the framework of European cooperation in the youth field'*, str. 3.

⁶⁰ Program je kao jedan od općih ciljeva postavio promicanje aktivnog građanstva mladih i jačanje participacije u lokalnim jedinicama. *Odluka br. 1719/2006/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća o uspostavi programa „Mladi na djelu“ za razdoblje od 2007. do 2013.*, 15. studenoga 2006., str. 12.

⁶¹Rezolucija je, oslanjajući se na nizak stupanj participacije mladih u država članicama, predvidjela pristup mladima kao resursu i njihovo veće uključivanje u političke procese te propisala potrebu konzultacije i suradnje s organizacijskim strukturama mladih u jedinicama lokalne i regionalne samouprave prilikom odlučivanja o njihovim potrebama. Posebno je propisana potreba jačanja suradnje u pogledu osnaživanja mladih na svim razinama vlasti u države te pružanje mladima više prilika za uključivanje u organizacijske strukture i veći utjecaj na donošenje političkih odluka koje se njih tiču. *COUNCIL RESOLUTION of 27 November 2009 on a renewed framework for European cooperation in the youth field (2010-2018)*, 27. studeni 2009.

⁶² Op. cit. (bilj. 7), str. 18.

⁶³*Council conclusions of 19 November 2010 on the 'Youth on the Move' initiative — an integrated approach in response to the challenges young people face*, 19. studeni 2009.

Sljedeći važan dokument donesen je 2011. godine pod nazivom „Rezolucija Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali unutar Vijeća, o novim oblicima participacije mladih u demokratskom životu Europe“. Rezolucija je pozvala sve države članice da ojačaju sudjelovanje mladih u donošenju odluka te da prihvate stav da sve odluke koje se tiču mladih trebaju biti donesene uz njihove konzultacije.⁶⁴ I u nastavku svog djelovanja⁶⁵ EU je poduzela bitne korake u pogledu participacije mladih. Unatoč naporima u brojnim državama članicama, željena i potrebna razina uključivanja mladih, u obliku posebnih struktura pri vlastima te donošenje političkih odluka koje se njih tiču u jedinicama lokalne i regionalne samouprave, nije bila dosegnuta.⁶⁶

Nakon isteka programa donesenog za 2014.-2015.⁶⁷ donesena je *Rezolucija Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali unutar Vijeća, o planu rada Europske unije za mlade za razdoblje od 2016. do 2018.* kojom je postavljen novi plan rada u području politike mladih za razdoblje 2016.-2018.⁶⁸ Istovremeno je donesena i *Rezolucija Vijeća o poticanju političkog sudjelovanja mladih u demokratskom životu Europe*, vrlo važna za područje participacije mladih, a koja je pozvala države članice da povećaju lokalne i regionalne mogućnosti sudjelovanja mladih i omoguće te olakšaju razvoj procesa sudjelovanja u obliku vijeća mladih u uskoj suradnji s lokalnim i regionalnim javnim tijelima kako bi se mladima dala prilika da izraze svoje mišljenje u lokalnim i regionalnim procesima donošenja odluka te da razvijaju kulturu donošenja odluka na svim razinama vlasti kojom se podržavaju procesi sudjelovanja „odozdo prema gore“ pod vodstvom mladih te koja je otvorena prema neformalnim inicijativama mladih.

---

⁶⁴ Jedan od razloga donošenja Rezolucije temeljio se na razmatranjima koja su kasnije uobličena u Zaključak Vijeća nakon održane konferencije u Varšavi, a koja su pokazala još uvijek nizak nivo participacije mladih u lokalnim jedinicama te potrebu rada država članica u tom području. *Council conclusions on the eastern dimension of youth participation and mobility*, 3. veljače 2011.

⁶⁵ *Resolution of the Council and of the representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on the overview of the structured dialogue with young people on youth participation in democratic life in Europe* donesena 2012. godine kojom se nastoji promicati i olakšati participacija u donošenju političkih odluka uporabom novih metoda kao što su *e-participation*.

⁶⁶ Pokazana je nedovoljna razina implementacije strukturiranog dijaloga u području suradnje na poboljšanju participacije mladih i postavljeni su novi zajednički ciljevi država članica. *2012 Joint Report of the Council and the Commission on the implementation of the renewed framework for European cooperation in the youth field (2010-18)*, 2009.

⁶⁷ *Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council on a European Union Work Plan for Youth for 2014-2015*, 20. svibanj 2014.

⁶⁸ *Ibid.*, Rezolucija se temelji na postignućima prijašnjeg plana rada za 2014.-2015. te kao jedan od ciljeva navodi poduzimanje većih napora država članica u pogledu jačanja struktura mladih pri jedinicama lokalne i područne samouprave. Ujedno, Rezolucija propisuje da, poštujući pravo mladih da sudjeluju u razvoju, provedbi i ocjenjivanju politika koje na njih utječu, savjetodavnim postupcima mora se omogućiti mladima da se uključe u zajedničko razmatranje prioritarnih tema ovog plana rada.

3.4. Zaključno o europskom pravu

Sukladno svemu navedenom proizlazi zaključak da se europsko pravo, u okviru dvije velike institucije kao što su Vijeće Europe i Europska Unija, uvelike posvećuju razvijanju i napredovanju participacije mladih u donošenju političkih odluka koje se njih tiču na području država članica, o čemu svjedoče brojni strateški dokumenti i praksa. Većina napora dviju institucija usmjerena je na otvaranje prostora mladih da kao ravnopravni članovi i partneri sudjeluju u političkom procesu ne samo savjetodavnom ulogom, već kao inicijatori promjena, te kao punopravni sudionici u predlaganju i raspravljanju o područjima koja se njih tiču, a koja je potrebno poboljšati ili promijeniti, te u evaluaciji postignutih rezultata. Također, zamjećuje se da je politika Vijeća Europe i Europske Unije prvenstveno usmjerena na područje aktivnog sudjelovanja i djelovanja mladih u lokalnim zajednicama, ističući da upravo to područje predstavlja „plodno tlo“ za razvoj kompetetnosti i zainteresiranosti mladih budući da su one kao najniža, a time i najpovezanija jedinica najbliža mladima. Definirajući strateška područja jasno je izražen stav dviju institucija, a time i čitavog europskog prava: mladi su budućnost i mladi imaju pravo na glas. Nijedna se odluka koja se njih tiče bez njih ne bi trebala donositi.

Zaključno, važno je napomenuti, u odnosu na Republiku Hrvatsku, da spomenuti dokument Agenda 2020 Vijeća Europe te Strategija za mlade: Ulaganje i osnaživanje Europske Unije, ističući temeljna strateška područja politike mladih, služe kao primjer i vodilja u donošenju nacionalnih strategija za politiku mladih država članica, a time i Republike Hrvatske. Koliko je Republika Hrvatska uspješna u ispunjavanju obveza postavljenih u okviru navedenih institucija i koliko zaista slijedi postavljene preporuke i smjernice za razvijanje dobre prakse u području politike mladih i sudjelovanja mladih u političkom procesu i donošenju odluka koje se njih tiču, bit će izneseno i obrazloženo u idućem poglavlju.

4. OSVRT NA ISPUNJAVANJE OBVEZA OD STRANE RH

4.1 Nacionalna strategija Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2017.

Republika Hrvatska, kao punopravna članica Vijeća Europe, Europske Unije i mnogobrojnih drugih međunarodnih organizacija koje u svojim dokumentima obrađuju materiju participacije mladih u političkom procesu, dužna je ispunjavati obveze te slijediti smjernice i preporuke sadržane u navedenim dokumentima. Kao osvrt na stvarno ispunjavanje takvih obveza i doprinošenje poboljšanju istaknutog problema participacije mladih u demokratskim institucijama i donošenju političkih odluka koje se njih tiču, u nastavku poglavlja biti će obrađena nacionalna strategija Republike Hrvatske donesena prema strukturi već obrađenog dokumenta Europske Unije „Strategija za mlade-ulaganje i osnaživanje“.

Nacionalni program za mlade za razdoblje 2014.-2017.⁶⁹ donesen je u listopadu 2014. godine u okviru Ministarstva socijalne politike i mladih. Program je izrađen prema osam strateških područja za mlade Europske Unije u okviru kojih je i participacija mladih. U programu je kao problem, povezan sa participacijom mladih, istaknuto da je u praksi uočen manjak sustavnog ulaganja u infrastrukturu za rad i djelovanje mladih. Nadalje, istaknuto je da je pasivnost mladih u društvenom i političkom pogledu u velikoj mjeri rezultat nepoticajnog okruženja i nepostojanja materijalnih uvjeta za osmišljavanje i provedbu aktivnosti koje bi bile usmjerene na informiranje, obrazovanje, osvještavanje i organiziranje mladih. U svrhu rješavanja navedenih problema istaknut je kao cilj osiguranje aktivnog sudjelovanja mladih u donošenju političkih odluka. Mjere predložene u okviru cilja koje su relevantne za temu ovog rada, a koje su navedene kao mjere za odgovarajuće strateško razdoblje su:

1. Provođenje programa edukacija za članove savjeta mladih i njihovo evaluiranje
2. Poticanje izrade i praćenja lokalnih i regionalnih programa za mlade
3. Osiguranje uvjeta za provedbu Strukturiranog dijaloga s mladima u Republici Hrvatskoj.⁷⁰

---

⁶⁹ Nacionalni program Republike Hrvatske za razdoblje 2014.- 2017., Ministarstvo socijalne politike i mladih, Zagreb, listopad 2014.

⁷⁰ *Ibid.*, str. 52.

Prva mjera odnosi se na problem neadekvatne edukacije članova savjeta mladih. Naime taj problem, osim što je predstavlja problem sam po sebi, ujedno je i uzrok brojnih drugih. Bez adekvatne edukacije članovi savjeta mladih nisu u mogućnosti uopće obavljati svoje funkcije jer, u većini slučajeva, nisu svjesni svoje uloge i zadataka i načina obavljanja svoje funkcije. Nositelj navedene mjere je Ministarstvo socijalne politike i mladih, a kao indikatori ishoda navedeni su pozitivni učinci u radu savjeta mladih čiji su članovi sudjelovali u programima edukacije te izmijenjeni i dopunjeni standardi rada Savjeta mladih.⁷¹ Pred autore rada postavlja se pitanje učinkovitosti provedbe ove mjere budući da je u trenutku pisanja ovog rada strateško razdoblje u kojem se mjera trebala provesti i pokazati rezultate pred istekom. Naime, neadekvatna educiranost članova savjeta mladih i dalje je gorući problem u Republici Hrvatskoj te po tom pitanju mjera nije polučila adekvatne rezultate. Sukladno tome, autori rada u dijelu o policy prijedlozima iznose vlastite prijedloge kako poboljšati edukaciju članova, a sa svrhom poboljšanja rada savjeta mladih.

Sljedeća mjera odnosi se na izradu lokalnih i regionalnih programa za mlade. Kao indikatori ishoda navedeni su osiguranje financijske potpore za izradu i donošenje lokalnih i područnih programa za mlade, te veća održljivost lokalnih i područnih programa za mlade.⁷² Pitanje lokalnih programa za mlade obradit će se u zasebnom odlomku uz primjer dobre prakse lokalnog programa Grada Karlovca.

Posljednja mjera koja se odnosi na materiju obrađenu u ovom radu je provođenje Strukturiranog dijaloga sa članovima savjeta mladih u Republici Hrvatskoj. Nositelji programa su Ministarstvo socijalne politike i mladih te Nacionalna radna skupina za provedbu strukturiranog dijaloga s mladima u Republici Hrvatskoj, dok je kao glavni zadatak navedeno osiguranje administrativno-tehničke i financijske podrške za provedbu strukturiranog dijaloga s mladima. Kao očekivani rezultati navedeno je da savjeti mladih nakon svakog 6-mjesečnog ciklusa razmatra zaključke i preporuke procesa strukturiranog dijaloga te da relevantni sudionici procesa integriraju zaključke i preporuke procesa u svoj rad.⁷³ Budući da je područje Strukturiranog dijaloga s mladima od velike strateške važnosti za participaciju mladih, ono će biti obrađeno kao samostalni odlomak koji slijedi nakon navedenog.

---

⁷¹ Op. cit. (bilj. 33), str. 60.

⁷² Ibid.

⁷³ Ibid., str. 61.

Zaključno, čak i ne ulazeći u pitanje uspješnosti provedbe navedenih mjera, već na prvi pogled vidljivi su nedostaci u navedenom programu. Naime, program nije obuhvatio gorući problem vezan za savjete mladih i općenito za participaciju mladih, a to je samo postojanje tog instituta u lokalnim i regionalnim zajednicama.

Unatoč tome što i dalje velik broj lokalnih jedinica nema ustanovljen savjet mladih, program nije kao cilj predvidio uspostavljanje načina i mjera osnivanja savjeta mladih. Sukladno tome, autori rada u dijelu o policy prijedlozima istaknut će svoje prijedloge za osnivanje savjeta mladih. Nadalje, Nacionalni program nije kao jedan od ciljeva istaknuo ni uspostavu i provođenje postupka kontrole i nadzora nad djelovanjem savjeta mladih, što je ujedno i jedan od preduvjeta efektivnog djelovanja instituta. Sukladno svemu navedenom, proizlazi zaključak da Nacionalni program nije riješio pitanje ustanovljenja savjeta mladih u jedinicama u kojima nije ustanovljen, a budući da nije riješio ni pitanje edukacije članova te nadzora nad djelovanjem, nije postavio temelje za poboljšanje instituta u praksi, a samim time ni ostvarenje cilja programa, a to jest povećanje aktivne participacije mladih prilikom donošenja političkih odluka.

4.1.1. Strukturirani dijalog

Strukturirani dijalog jedna je od ključnih inicijativa EU u području politike mladih koja povezuje mlade i donositelje političkih odluka diljem Europe. Kao pojam predstavlja participativni proces u kojem mladi i donositelji odluka kontinuirano surađuju i zajedno oblikuju preporuke za poboljšanje položaja mladih u Europi te kao konzultacije u okviru kojih mladi imaju priliku iznijeti svoja mišljenja i prijedloge te na taj način utjecati i oblikovati europsku politiku koja ih se izravno tiče.⁷⁴ Za koordiniranje procesa strukturiranog dijaloga na europskoj razini odgovoran je europska Radna skupina za strukturirani dijalog koja se sastoji od predstavnika Europske komisije i Europskog foruma mladih, predstavnika ministarstava zaduženih za mlade iz tri države koje predsjedavaju EU-om tijekom jednog ciklusa dijaloga (18 mjeseci)⁷⁵, nacionalnih vijeća mladih i nacionalnih agencija.⁷⁶

---

⁷⁴ http://www.mobilnost.hr/cms_files/2016/12/1481283685_02-strukturirani-dijalog-pekica.pdf, str. 2

⁷⁵ do sada su provedena četiri 18-mjesečna ciklusa strukturiranog dijaloga na teme zapošljavanja mladih, sudjelovanja mladih u demokratskom životu, društvene uključenosti mladih i osnaživanje mladih za političko sudjelovanje.

⁷⁶ Op. cit (bilj 74.), str. 7.

4.1.1.1. Strukturirani dijalog u Republici Hrvatskoj

Dakle, strukturirani dijalog je proces u kojem se tijela javne vlasti, uključujući i institucije Europske Unije, savjetuju s mladim ljudima o određenim temama koje su od velike važnosti za populaciju mladih diljem Europe. Cilj je osigurati da preporuke i mišljenja mladih ljudi nađu svoje mjesto u nacionalnim i europskim politikama za mlade kako bi se poboljšala kvaliteta njihova života i unaprijedio položaj mladih u nekom području. Na lokalnoj razini u sklopu strukturiranog dijaloga članovi savjeta mladih djeluju u raznim procesima istraživanja potreba mladih, izradom strateških dokumenata (Lokalni program za mlade) te organizacijom konferencija, okruglih stolova i debata s ciljem povezivanja mladih i donositelja odluka.

Strukturirani dijalog pojavljuje se u ulozi postavljanja mostova na putu od Europske komisije do mladih. Sukladno Europskim politikama za mlade svakih 18 mjeseci određuje se nova tema za strukturirani dijalog koji se provodi u svim državama članicama Europske unije. U provedbi strukturiranog dijaloga ključna je zadaća angažirati mlade da iskažu interes za promjenom, te sukladno tome proizlazi važnost sudjelovanja savjeta mladih u procesu spuštanja Europskih politika za mlade na lokalnu razinu. Uloga savjeta je dvosmjerna, odnosno uz ulogu spuštanja politika za mlade, ključna je zadaća pomoći udrugama i mladima kod lobiranja za projekte koji su proizašli iz lokalne zajednice i zagovarati za promjene koje se odnose na kreiranje politika za mlade i njihove izmjene. Ovo je jedinstveni proces koji potiče mlade na artikuliranje misli, potreba i interesa te u jednak položaj stavlja mlade iz svih zemalja i regija europske zajednice.

Možemo reći kako su savjeti ključna spona između mladih i udruga u odnosu na jedinice lokalne samouprave. Ovaj kanal je često onemogućen ili teško prohodan zbog poteškoća kod artikuliranja problema i potreba mladih koji se po prvi puta nalaze u ovoj situaciji, te ne mogu primijeniti svoje prijedloge politikama za mlade s kojima nisu upoznati. Drugi u nizu ograničavajućih faktora je nezainteresiranost i nedovoljna edukacija jedinica lokalnih i regionalnih (područnih) samouprava po pitanju strukturiranog dijaloga, što stvara membranu koja ne može apsorbirati ideje i potrebe mladih te riješiti njihove slučajeve. Loša pozicija mladih na političkoj sceni i ravnodušnost prema procesima donošenja odluka u lokalnoj zajednici stvara prijedloge koje lokalno vijeće najčešće ne smatra legitimnim. Pogrešna upotreba Erasmus+ sredstava iz Ključne aktivnosti 3 od strane udruga, korištenih uglavnom iz razloga financijske stabilnosti udruga i prosperiteta u području neprofitnih

organizacija, postaje prestiž u društvu, a ne osnovna potreba, a to jest zadovoljenje potreba mladih u zajednici i otvaranje puta idejama i rješenjima problematike mladih prema Europskoj komisiji.

Otvora se legitimno pitanje izvlače li se sredstva za organizaciju KA3 programa za putovanja i konferencije od privatnog interesa, društveni status i medijske objave ili postoji viši cilj. U takvoj situaciji treba restrukturirati dodjelu sredstava na europskoj razini, gdje bi trebalo početi raditi promjene. U Hrvatskoj svakako postoji potreba za takvim načinom rješavanja problema i nacionalna tijela uz pomoć mladih iz zajednice bi doista mogli rješavati probleme od šireg nadnacionalnog interesa na razini EU.

4.2. Lokalni programi za mlade

Lokalni programi za mlade od ključne su važnosti za položaj i interes mladih u pojedinoj lokalnoj jedinici. Izrađuju ih predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a postupak njegova donošenja jest transparentan zbog težnje uključivanja mladih u spomenuti proces. Izrađuju se na temelju Nacionalne strategije za mlade te Zakona o savjetima mladih, a njihova se važnost očituje u činjenici što se pojedini lokalni program prilagođava i izrađuje sukladno potrebama mladih upravo u toj lokalnoj jedinici. Ujedno, značajan je kao strateški dokument kojim se nastoji unaprijediti položaj mladih u nekoj lokalnoj jedinici. To se postiže procesom definiranja ciljeva i mjera kroz određeno vremensko razdoblje, a koji omogućava mjerenje postignutih rezultata.

Možemo reći da Nacionalna strategija kao uzorni model lokalnim programima djeluje kao akt vodilja u konkretnom definiranju aktualnih problema te formiranju primjerenih strategija u svrhu njihova unapređenja.

4.2.1. Gradski program za mlade Grada Karlovca

Kao primjer dobre prakse izdvajamo aktivnosti Karlovačkog Savjeta mladih, osobito izradu Gradskog programa za mlade Grada Karlovca 2015. - 2018. godine. Sam proces izrade započeo je istraživanjem potreba mladih tog grada intervjuiranjem predstavnika grada i osoba koji rade s mladima, prikupljanjem mišljenja sudionika o temama od interesa mladih te anketiranjem.

Primarni cilj navedenih aktivnosti bio je identificirati područja od interesa mladih koja su, po mišljenju ispitanika, najmanje razvijena kako bi se zatim na temelju istraživanja utvrdili ciljevi i mjere kojima je potrebno razvijati nezadovoljavajuća područja.⁷⁷ Navedeni program strateški je dokument koji na svojih 60-tak stranica definira ciljeve i mjere kojima će se isti ostvarivati u pet područja od interesa mladih:

- obrazovanje i informiranje mladih,
- aktivno sudjelovanje mladih, izgradnja civilnog društva i mobilnost,
- zapošljavanje i stambeno osamostaljivanje,
- socijalna politika i zdravlje mladih,
- kultura mladih, slobodno vrijeme i sport.⁷⁸

Za svako područje određeni su ciljevi, a kroz te ciljeve detaljnije utvrđene mjere za njihovo postizanje, nositelji mjera, njihovi zadaci te indikatori i rok provedbe. Ciljevi i mjere detaljnije su razrađene Programom rada Savjeta mladih grada Karlovca za jednogodišnje razdoblje, a koji se protežu stranicama o popisu i planu aktivnosti Savjeta. Programom rada, Savjet mladih Grada Karlovca za 2017. godinu je, upoznat sa nepopularizacijom svog rada među mladima, svoju aktivnost osobito posvetio promicanju uloge i djelovanja Savjeta mladih kroz održavanje prezentacija, komuniciranje rada u medijima, vođenje stranice Savjeta mladih na društvenim mrežama te poboljšanje komunikacije sa mladima.⁷⁹ Također, promicao je edukaciju, osposobljenost i motiviranost svojih članova kroz specifične radionice, čak i izvan grada.⁸⁰

Osim dobre prakse, Savjet mladih grada Karlovca izdvajamo zbog provedenog procesa evaluacije gore spomenutog Gradskog programa za mlade Grada Karlovca 2015. – 2018. godine koji je rezultirao detaljnim dokumentom, a čija se provedba planira provoditi svaku iduću godinu. Na temelju pet područja od interesa mladih definiranih u Gradskom programu formirano je šest radnih skupina (područje kulture mladih, slobodnog vremena i sporta bio je kao predmet raspravljanja odvojen u dvije radne skupine).

---

⁷⁷ Gradski program za mlade Grada Karlovca 2015-2018, CARPE DIEM udruga za poticanje i razvoj kreativnih i socijalnih potencijala djece, mladih i odraslih, Karlovac, 2015., str. 7.-9.

⁷⁸ Ibid, str. 3.

⁷⁹ <http://www.karlovac.hr/UserDocsImages/2017/dokumenti/Program%20rada%20SMGK%20za%202017g.pdf>, str. 3.

⁸⁰ Ibid, str. 8.

Svaku radnu skupinu činili su članovi Savjeta mladih te nositelji i suradnici u provedbi koji su međusobnim raspravljanjem postavili upute daljnjih provedbi. Zaključno, u radnim skupinama identificirani su postignuti rezultati, trenutno stanje mjera te opširan izvještaj o radu nositelja mjera na temelju kojih se zaključilo o uspješnosti provedbe pojedinog cilja.⁸¹

Savjet mladih Grada Karlovca time nije iscrpio svoju aktivnost planiranjem aktivnosti i mjera, već ustraje u postizanju svakog pojedinog cilja. Dokument kao rezultat evaluacije djeluje poticajno daljnjem uspješnom funkcioniranju. Rad nositelja mjera koji je rezultirao ostvarenjem definiranih ciljeva postaje vidljiv, dok rezultati nositelja mjera koji nisu bili uspješni u toj mjeri dobivaju istaknutiji položaj u dokumentu, a što ih navodi na buduću učinkovitiju i svishodniju provedbu.

4.2.2. Program osposobljavanja savjeta mladih Udruge Kompas

Udruga za konkurentnost i proaktivno djelovanje mladih (KOMPAS) osnovana je u prosincu 2016. godine u cilju izgradnje educiranog, konkurentnog i sofisticiranog hrvatskog društva koje će djelovati kroz sinergijski rad pojedinaca, udruga i šire zajednice s ciljem razvoja sadašnjih kapaciteta i znanja. Udruga radi na unaprjeđenju međuljudskih odnosa, poštivanja različitosti i umrežavanju s ciljem jačanja kompetencija mladih za aktivno i odgovorno participiranje u društvu, a za osnovni medij koristi udruge mladih i savjete mladih na županijskoj, gradskoj i općinskoj razini. Također, nastoji zainteresirati djecu, mlade i građane na razvoj konstruktivnih ideja te u projekte za dobrobit pojedinca i zajednice.

Pred Udrugom Kompas kao predsjednik Renato Bukovac i član Petra Svete u siječnju 2017. godine e-mailom smo kontaktirali predstavnike savjeta mladih šaljući im Program osposobljavanja savjeta mladih. Distribuirali smo dokument gradonačelnicima, zamjenicima gradonačelnika te upravnim odborima za društvene djelatnosti u 409 općina i 113 gradova u Republici Hrvatskoj. Ukupno su poslana 522 e-maila. Upoznati sa informacijom kako je savjet mladih obvezno tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te da tek trećina savjeta mladih aktivno djeluje u svojoj lokalnoj jedinici, odlučili smo, na temelju dosadašnjeg dugogodišnjeg iskustva u radu na lokalnim inicijativama, udruga i klubova za mlade te savjeta mladih, razviti različite pakete radionica ovisno o potrebama savjeta mladih ili lokalne samouprave.

---

⁸¹ http://www.karlovac.hr/UserDocsImages//2017/dokumenti//SMGK_Izvjestaj%202016.pdf, str. 4

Provedbom radionica i dobivanjem povratnih informacija od predstavnika savjeta mladih napravili bismo program za koji smatramo da zaista doprinosi pozicioniranju savjeta mladih kao dio razvojnog koncepta sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka te koji naglašava partnerski odnos između mladih i donositelja odluka. Tako smo Programom ovisno o trenutnom stupnju razvoja politika za mlade u lokalnoj zajednici te potrebama određenog savjeta mladih ponudili nekoliko setova radionica i predavanja:

- Osnivanje savjeta mladih te izrada Plana rada savjeta mladih
- Osnaživanje kapaciteta novoizabranih članova savjeta mladih
- Program osposobljavanja savjeta mladih
- Jednogodišnji program mentorstva savjeta mladih
- Izrada programa strukturiranog dijaloga na lokalnoj razini

Zainteresiranim predstavnicima savjeta mladih, naknadno smo distribuirali evaluacijski upitnik radi utvrđivanja individualnog programa lokalne jedinice te kratku anketu od 15 pitanja u kojima su morali dati podatke o tome je li savjet mladih u njihovoj lokalnoj jedinici osnovan, ima li donesen Program rada te ocijeniti aktivnosti savjeta mladih, zainteresiranost mladih za uključivanje u rad, suradnju mladih i predstavnika jedinice lokalne samouprave te još poneke bitne sastavnice.

Predstavnike općina i gradova od kojih nismo dobili povratnu informaciju pokušali smo kontaktirati telefonskim putem te ih obavijestiti o Programu, kao i doći do informacije o postojanju savjeta mladih u njihovoj lokalnoj jedinici. Od 50 kontaktiranih općina i gradova, dobili smo samo jednu povratnu informaciju. Problem s kojim smo se susreli bio je nepristupačnost osoba s druge strane telefona, a ponajviše nemogućnost dolaska u kontakt s odgovarajućom osobom. Nakon spominjanja savjeta mladih kao teme razgovora, on se svodio na prosljeđivanje od prve do druge osobe, od druge osobe do treće, itd. Osobe sa kojima smo razgovarali nam ili nisu htjele dati povratnu informaciju ili nisu znali tko bi bio kompetentan za odgovaranje na naše upite.

5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE O INFORMIRANOSTI MLADIH O POSTOJANJU I DJELOVANJU INSTITUTA SAVJETA MLADIH

5.1. Ciljevi i metodologija istraživanja

Kako je jedan od prevladavajućih teškoća k djelotvornosti savjeta mladih nedovoljna uključenost i nezainteresiranost mladih, istraživanjem smo navedeni problem nastojali povezati upravo sa neinformiranošću mladih o predmetnom institutu. Iz tog razloga u središtu istraživanja bio je odnos mladih i savjeta mladih s naglaskom na razinu informiranosti i njihovu participaciju. Shvaćajući da su upravo mladi ključna karika u ovom institutu, njihovi su motivi, shvaćanja i percepcije bile povod za ovo empirijsko istraživanje, kojem su ciljevi bili:

- utvrditi u kojoj su mjeri mladi upoznati sa postojanjem i djelovanjem savjeta mladih
- utvrditi je li postignuta zadovoljavajuća razina međusobne komunikacije
- utvrditi u kojoj mjeri mladi participiraju u lokalnim zajednicama kroz članstvo savjeta mladih
- dati prijedloge za poboljšanje međusobne komunikacije te identificirati oblike buduće suradnje

Istraživanje o informiranosti mladih o postojanju i djelovanju instituta savjeta mladih provedeno je u ožujku 2017. godine među zagrebačkim studentima društvenih, prirodnih, tehničkih i ostalih znanosti te među savjetima mladih. Za prikupljanje potrebnih podataka, provedeno je istraživanje putem anketnog upitnika koji se sastoji od 13 pitanja za studente te samo jednog pitanja za savjete mladih. Svjesni da studenti, i mladi općenito, nisu monolitna skupina, anonimnim smo upitnikom prikupljali i njihove osobne podatke kako bismo utvrdili utjecaj spola, dobi, sredine iz koje potječu te odabir fakulteta na dobivene rezultate. Upitnik je bio zatvorenog tipa, s mogućnošću odabira između jednog ili više pitanja, dok je za jedno pitanje upućeno studentima ostavljena i mogućnost nadopunjavanja odgovora. Anketa je distribuirana studentima i savjetima mladih putem društvenih mreža te ju je popunilo 373 studenata, što pokazuje značajni interes mladih za područje ispitivanja te samo 20 od dostavljenih 100 upitnika savjetima mladih ili svega 20 %.

5.2. Rezultati istraživanja

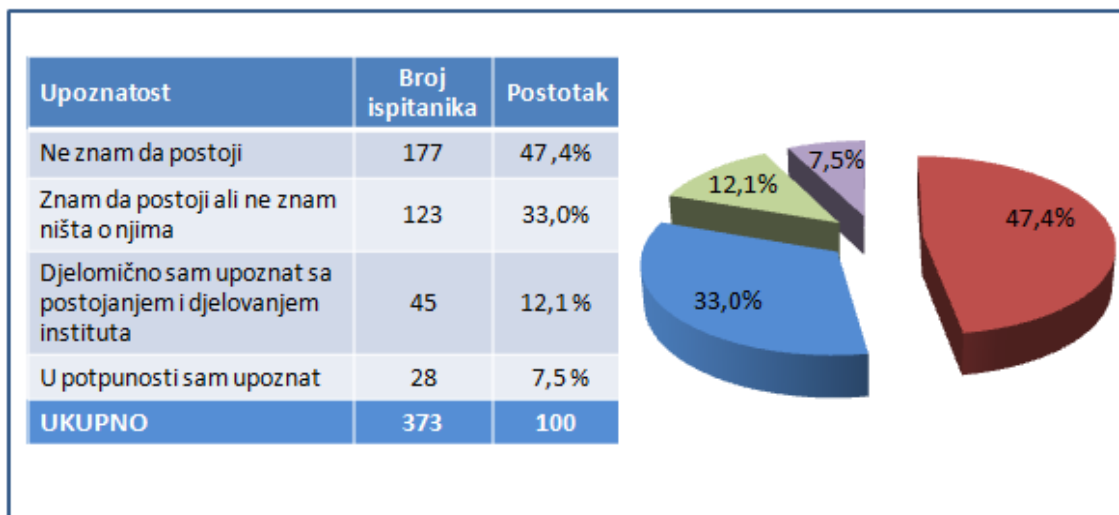
Nastavno se daju rezultati provedenog istraživanja na temelju analize odgovora iz anketa.

5.2.1. Informiranost mladih o institutu savjeta mladih

Osnivanje savjeta mladih, njihov djelokrug, postupak izbora članova i zamjenika članova savjeta mladih, te druga pitanja od značaja za rad savjeta mladih uređena su Zakonom o savjetima mladih. Savjeti mladih osnivaju se odlukom o osnivanju Savjeta mladih koju donose predstavnička tijela lokalnih jedinica⁸², a koja se u pravilu objavljuju na njihovim mrežnim stranicama. Ta dva načina, zakon i mrežne stranice, neke su od mogućnosti kojima se mladi mogu informirati o institutu. No, nezadovoljavajući odaziv savjeta mladih na provedenu anketu dovodi u pitanje njihovu pristupačnost i ulogu u komunikacijskom odnosu. Također, koliko je zakon kao izvor informacija zanimljiv studentima, podredno smo nastojali utvrditi ispitivanjem mladih o upoznatosti sa institutom savjeta mladih.

Grafički prikaz broj 1.

Jeste li upoznati sa institutom savjeta mladih?

Najbrojniju skupinu ispitanika ili 47 % predstavljaju mladi koji ne znaju što su savjeti mladih, dok trećinu čine oni koji su za institut čuli, no nisu upoznati sa njegovom ulogom i djelovanjem. Tek je osam posto studenata u cijelosti upoznato sa institutom.

⁸² Zakon o savjetima mladih (NN 41/14)

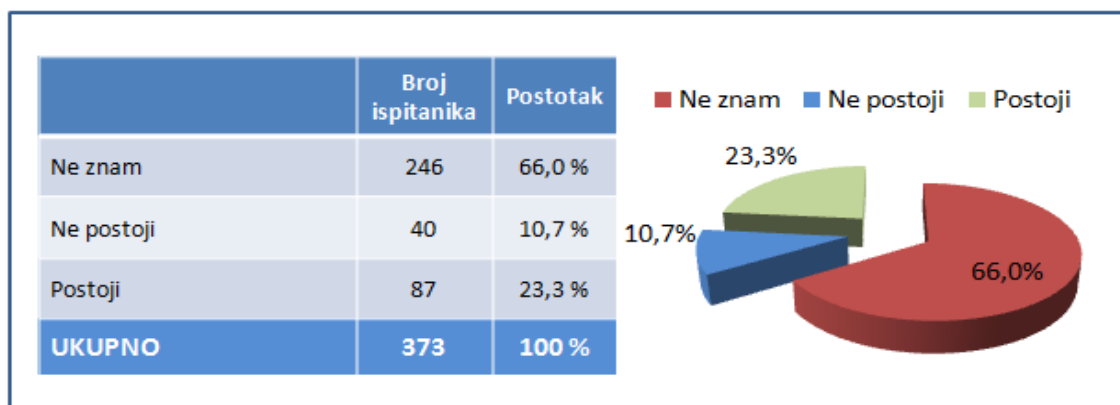
Bez mladih nema niti savjeta mladih pa bi ubuduće glavno usmjerenje u svrhu postizanja svrhovitosti i djelotvornosti instituta trebali biti oni sami. Kao što je već istaknuto, mlade je potrebno promatrati kao društvenu skupinu kojoj je potreban poticaj. Iako je za očekivati da su informirani, ili će se samoinformirati, radi postizanja zadovoljavajućih rezultata potrebno je dio te odgovornosti i zadatka prenijeti na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Postavljajući pitanje o mjestu prebivališta ispitanika, istražili smo koliko je relevantan utjecaj veličine lokalne jedinice na informiranost mladih o savjetima mladih. Rezultat ukazuje na negativnu korelaciju veličine mjesta prebivališta studenata i njihove informiranosti. Što je lokalna jedinica veća, to je razina informiranosti manja. Tako je odgovor „ne znam da postoji“ dalo 35 % svih ispitanika s prebivalištem na području općine, 41 % studenata s prebivalištem na području grada te 55 % studenata iz velikih gradova. Zaključno, u manjim sredinama, izraženija je zainteresiranost mladih o području predmeta anketiranja te dostupnost informacija o istime.

Među podskupinama studenata, studenti društvenih znanosti izdvajaju se kao informiraniji o institutu savjeta mladih u odnosu na studente prirodnih, tehničkih i ostalih znanosti. Navedeno se očituje i u njihovoj participaciji, a što ćemo prikazati u nastavku. Na prethodno pitanje nadovezuje se sljedeće, a to je informiranost mladih o postojanju instituta u njihovoj lokalnoj jedinici.

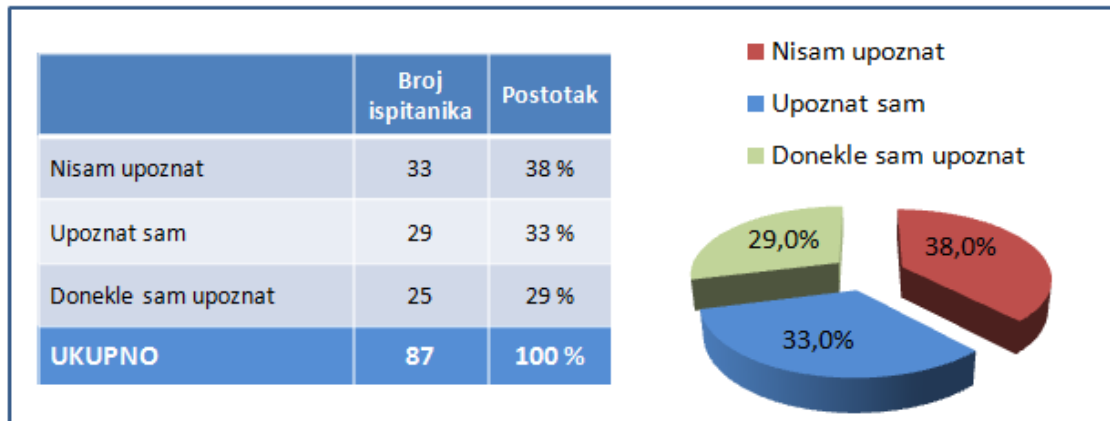
Grafički prikaz 2.

Postoji li u Vašoj lokalnoj jedinici institut Savjeta mladih?

Grafički prikaz 3.

Ako postoji, jeste li upoznati sa djelovanjem tog instituta u Vašoj lokalnoj jedinici?

Na pitanje postoji li u Vašoj lokalnoj jedinici institut Savjeta mladih, čak 66 % ispitanika je odgovorilo da nije upoznato s tom informacijom. Od 87 studenata ili 23 % koji su potvrdno odgovorili o postojanju instituta u njihovoj lokalnoj jedinici, njih 38 % nije upoznato sa djelovanjem instituta. Dakle, od ukupno 373 ispitanih studenata, samo je 29 njih upoznato sa djelovanjem savjeta mladih u svojoj lokalnoj jedinici. Rezultati još jednom pokazuju slabu informiranost o postojanju, ali i djelovanju savjeta mladih u sredinama u kojima studenti žive.

Interesantno je primijetiti koliko je razina informiranosti studenata na doista niskoj razini. Među ispitanim studentima izdvojili smo studente pravnog fakulteta budući da su savjeti mladih savjetodavna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno materija savjeta mladih ulazi u domenu pravne znanosti. Iako polazeći od pretpostavke da će studenti pravnog fakulteta pozitivno odgovoriti na pitanje informiranosti o savjetima mladih, rezultat je bio upravo suprotan očekivanom. Čak 40 % studenata pravnog fakulteta nije nikada čulo za savjet mladih, a u potpunosti je upoznato sa predmetnim institutom svega 9 % studenata.

Mladi na različite načine provode slobodno vrijeme, a među njima rijetko će se naći samoinformiranje o aktivnostima koji podrazumijevaju radnu angažiranost. Mladi se najčešće informiraju putem interneta. Iako je većina Savjeta mladih ažurna na društvenim mrežama, postotak anketiranih informiranih studenata poprilično je nizak.

Razina informacija od interesa mladih je zadovoljavajuća, no one nisu dostupne mladima u mjeri u kojoj bi oni bili u cijelosti ili barem djelomično upoznati sa mogućnostima participacije u savjetima mladih. Stoga je potrebno aktualne oblike informiranja prilagoditi njihovim svakodnevnim navikama.

Predlažemo:

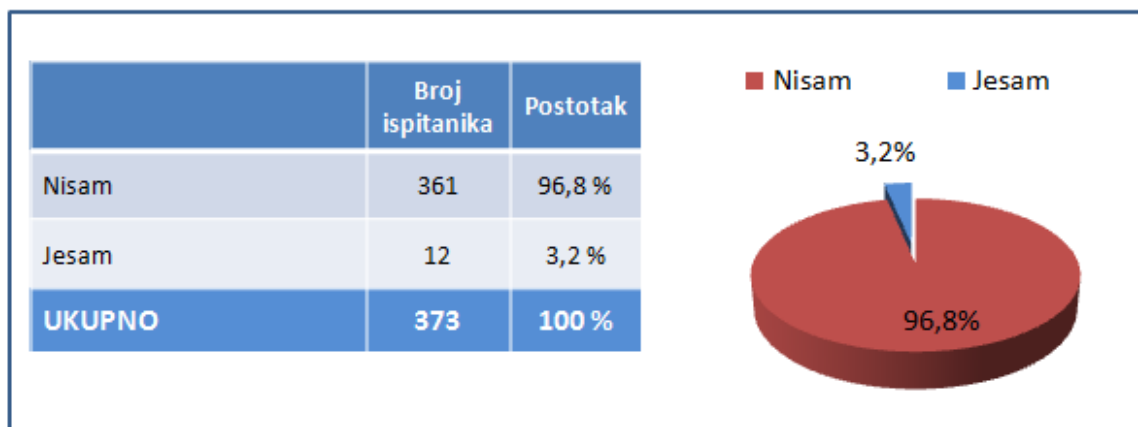
- Češće kontaktirati mlade licem u lice;
- Naglašavati mogućnost individualnog razvoja kroz političku participaciju;
- Pomagati mladima u svladavanju straha od političkog nastupanja i nesigurnosti zbog manjka iskustva i osposobljenosti;
- Također, čitav proces uključivanja i participacije učiniti zabavnim i privlačnim mladima.

5.2.2. Sudjelovanje u savjetima mladih

Druga skupina pitanja odnosila se na ispitivanje razine participativnosti mladih u savjetima mladih te identificiranje razloga nesudjelovanja. Prije svega, studentima smo postavili pitanje jesu li članovi, odnosno jesu li bili članovi savjeta mladih.

Grafički prikaz 4.

Jeste li član/bili član Savjeta mladih?

Na temelju dobivenih rezultata, razvidno je kako se neinformiranost mladih o predmetu anketiranja očituje i u njihovoj neparticipaciji u članstvu savjeta mladih. Od ukupnog broja ispitanih studenata, samo su njih 12 ili 3,2 % članovi savjeta mladih ili su to bili. Među njima su studenti ekonomskog, pravnog te filozofskog fakulteta, fakulteta političkih znanosti i teologije. Još jednom, rezultati ukazuju na manjak participativnosti i zainteresiranosti studenata prirodnih znanosti.

Na pitanje iz kojih razloga ne participiraju u savjetu mladih, studenti su imali mogućnost višestrukih odgovora uz mogućnost nadopunjavanja odgovora.

Grafički prikaz 5.

Ako niste član/bili član, iz kojih razloga?

Najveći broj ispitanika kao razlog nesudjelovanja u savjetu mladih navodi neinformiranost i nezainteresiranost za političko djelovanje. Također, nepovjerenje u politiku je velika prepreka uključivanju mladih u istu. Svjedoci smo začaranog kruga u kojemu vlada nepovjerenje, nemotivacija i pasivnost zbog „zasićenosti“ pukih obećanja. Već podaci anketiranja iz 2012. pokazuju da mladi imaju najmanje povjerenja u tijela predstavničke i izvršne vlasti te u političke stranke.⁸³ Nedovoljna motivacija ne vodi potraživanju informacija, a neinformiranost dovodi do nesudjelovanja. Mladi se često prozivaju neaktivnima i

⁸³ R. Franc, V. Međugorac, Mladi i (ne)povjerenje u institucije: moguće odrednice i posljedice, u: Demokratski potencijali mladih u Hrvatskoj, Zagreb, 2015., str.49.

nezainteresiranima za političke procese i donošenje odluka. Apatija kod mladih u odnosu na politiku može se staviti u odnos s političkom situacijom u državi i u svijetu, odnosu političara prema mladima te nedovoljnoj informiranosti i shvaćanju važnosti sudjelovanja u demokratskim procesima. U začaranom krugu mladi ne ulažu dovoljne napore kako bi oslušivali političku situaciju i samim time ne odlaze na izbore, izbjegavaju komunikaciju s političkim strankama i ostalim dionicima predlagatelja ideja i stavova s ciljem utjecaja na društvo općenito. Kao takvi, mladi nisu od osobitog interesa kada je riječ o političkim kampanjama te se politolozi ne služe resursima mladih kada bi to mogli ili trebali, što stvara “začarani krug” nesudjelovanja mladih u političkim procesima. Veliki broj mladih visokoškolovalanih i stručnih ljudi, koji posjeduju potrebna znanja i vještine, te imaju elana i volje za radom; ne žele sudjelovati u političkim procesima najčešće upravo zbog zanemarenosti ili nevjere u promjene političkih i socijalnih pitanja.

Dodatnu nezainteresiranost za ovo područje pokazuje ona skupina studenata koja smatra da su savjeti mladih neučinkoviti bez želje i volje da svojim znanjem i vještinama te samim sudjelovanjem u institutu isto promjene. Nekolicina studenata kao razlog neparticipacije navodi posvećenost individualnim postignućima naspram kolektivnim interesima mladih. Navedeno stajalište također je posljedica neinformiranosti studenata o savjetima mladih, tj. o mogućnostima koje članstvo u institutu nudi za osobni razvoj svakog pojedinca. Savjeti mladih prije svega potiču mlade na prepoznavanje vlastitih sposobnosti i vještina kroz uključivanje u procese donošenja odluka. Kao ostale razloge studenti su naveli:

- „nemogućnost participacije zbog političkih interesa protivne strane“
- „to je posao tzv. mladih poduzetnika“
- „nitko iz udruge me nije predložio“
- „vjerojatno još jedna uhljebska udruga za ljude koji ne žele raditi ništa korisno“

Posljednja tri shvaćanja nezaobilazna su posljedica neinformiranosti mladih. Članstvo u savjetima mladih nije rezervirano i predviđeno samo za tzv. „mlade poduzetnike“ već za sve pripadnike mlade društvene skupine. Interesi će biti jasniji i reprezentativniji ako iza njih stoji garda mladih sa raznovrsnim motivacijama i poticajima. Nadalje, savjetodavno tijelo primarne svrhe promicanja interesa mladih kroz čije članstvo mladi imaju mogućnost osobnog razvitka, ne bi trebala kod njih izazivati asimpatičnost. Također, u pogledu izbora člana

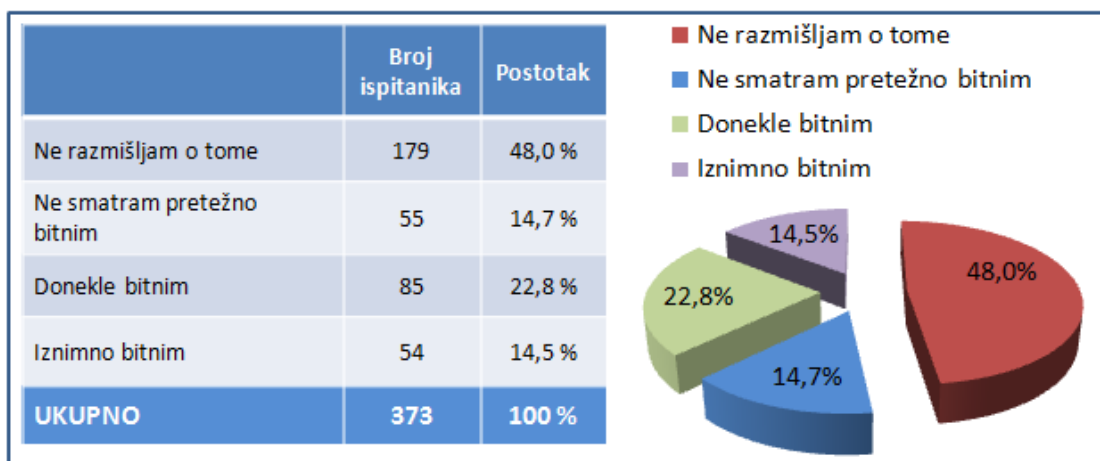
Savjeta mladih, predlagatelj kandidature osim udruga, učeničkih vijeća, studentskih zborova i ostalih, može biti i neformalna skupina mladih čiji je potreban minimalan broj određen ovisno o broju stanovništva određene jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.⁸⁴

5.2.3. Percepcija studenata o savjetima mladih

Posljednja skupina pitanja usmjerena je na važnost sudjelovanja mladih u politici i važnost postojanja instituta koji štiti njihove interese. Na pitanje „Smatrate li djelovanje savjeta mladih važnim za zastupanje interesa mladih u politici?“ podjednaki postotak studenata (48 %) je odgovorilo kako o tome ne razmišlja, odnosno smatra donekle ili iznimno bitnim, a samo 15 % studenata djelovanje savjeta mladih ne smatra pretežno bitnim.

Grafički prikaz 6.

Smatrate li djelovanje savjeta mladih važnim za zastupanje interesa mladih u politici?

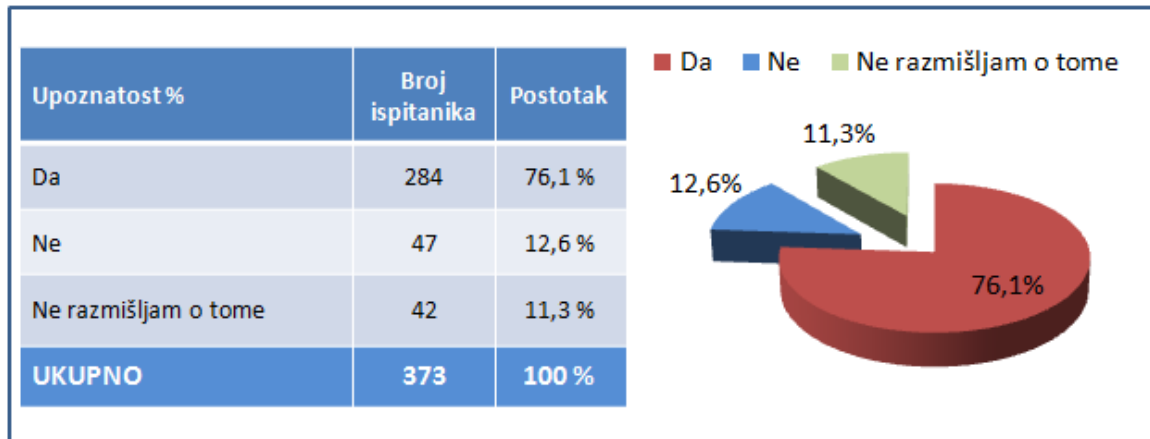

Nadalje, bila su postavljena i pitanja: „Smatrate li da su mladi nedovoljno zastupljeni u politici?“ te „Smatrate li bitnim postojanje zasebnog instituta koji štiti interese mladih?“

⁸⁴ Zakon o savjetima mladih (NN 41/14), čl. 9. st. 4.

Grafički prikaz 7.

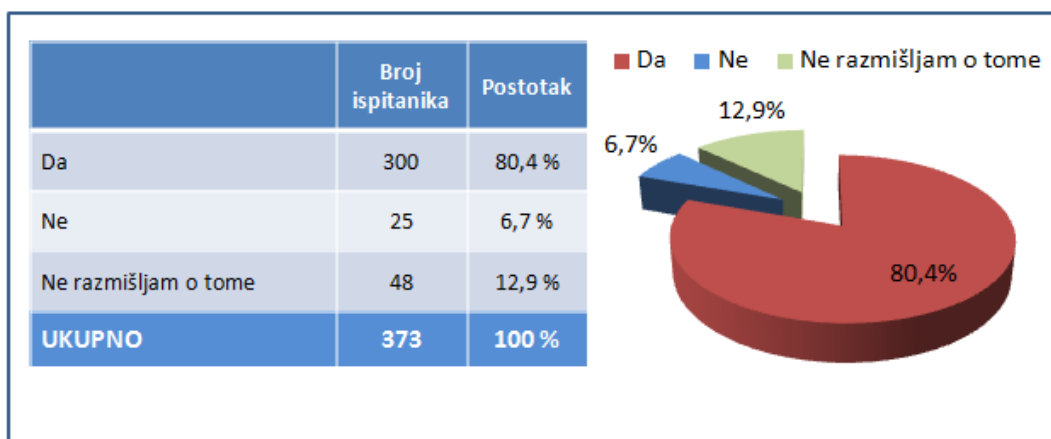
Smatrate li da su mladi nedovoljno zastupljeni u politici?

Velika većina studenata, njih 76,1 % smatra da su mladi nedovoljno zastupljeni u politici, odnosno da njihovi interesi nisu u zadovoljavajućoj mjeri prisutni kao sadržaj raspravljanja na političkoj razini. Uzrok navedenog problema Ilišin objašnjava prisutnošću patriokratskog odnosa prema mladima u kojem stariji ne žele prepustiti svoja mjesta u tijelima vlasti mladima zbog njihova neiskustva.⁸⁵ Sve to utjecalo je na razvijanje pretpostavke da je politika nešto čime bi se trebali baviti isključivo stariji. Stoga čak 80,4 % studenata smatra bitnim postojanje zasebnog instituta koji štiti interese mladih.

Grafički prikaz 8.

Smatrate li bitnim postojanje zasebnog instituta koji štiti interese mladih?

⁸⁵ V. Ilišin, Mladi u lokalnoj vlasti u Hrvatskoj, DIM, 2006., str. 50.

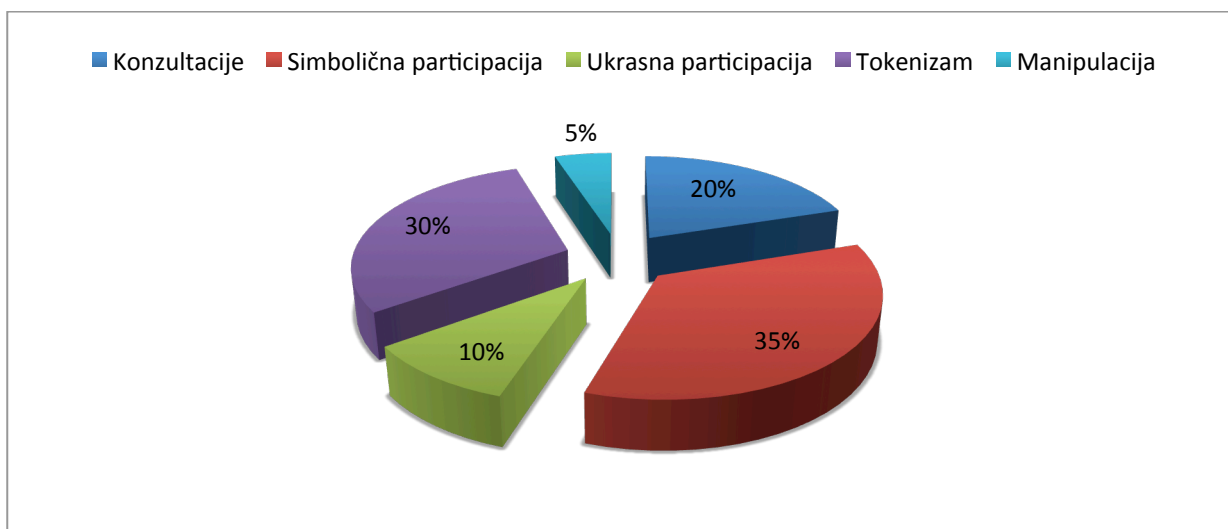
5.2.4. Ispitivanje razine participacije mladih sa stajališta savjeta mladih

Putem društvenih mreža poslali smo upitnik na adrese 100 Savjeta mladih. Upitnici su anonimni te se sastoje od jednog pitanja koje glasi: „Kojom ocjenom biste, po vašoj procjeni, ocijenili participaciju mladih u Vašem Savjetu mladih?“ Vodili smo se Hartovoj ljestvicom sudjelovanja mladih te smo ponuditi osam mogućih odgovora:

1. Manipulacija – odrasli odlučuju, mlade se pita za mišljenje bez mogućnosti utjecaja na odluke
2. Ukrasna participacija – odrasli odlučuju, a mladi izvode ceremonijalne funkcije
3. Tokenizam – odrasli pozivaju mlade da izraze mišljenje, ali odluke donose u skladu s pretpostavkama odraslih
4. Simbolična participacija – odrasli odlučuju, ali mladi mogu donositi manje važne odluke i uz davanje informacija
5. Konzultacije – odrasli konzultiraju mlade i donose odluke uzimajući u obzir mišljenja mladih
6. Odrasli iniciraju donošenje odluke – ali se odluka donosi zajednički
7. Mladi donose odluku – na inicijativu odraslih
8. Mladi iniciraju donošenje odluke – ali se odluka donosi zajednički

Grafički prikaz. br. 9.

„Kojom ocjenom biste, po vašoj procjeni, ocijenili participaciju mladih u Vašem Savjetu mladih?“

Odgovore koji podrazumijevaju zajedničko donošenje odluke nisu bili prisutni među povratnim informacijama dobivenim od savjeta mladih, a što objašnjavamo činjenicom njihova ustroja kao isključivo savjetodavnih tijela, bez normativnih ovlasti. Najčešći odgovor (35 %) je simbolična participacija u kojoj odrasli odlučuju, a članovi savjeta mladih mogu donositi manje bitne odluke, no i to čine uz dane upute. Sljedeći najčešći odgovor (30 %) je tokenizam prilikom kojeg donositelji odluka pozivaju mlade da izraze mišljenje, no bez utjecaja na proces donošenja. Konzultacije prilikom kojih donositelji odluka uzimaju u obzir mišljenja mladih, kao najbolji način donošenja odluka u savjetima mladih, prakticira tek 4 Savjeta mladih ili 20 %.

Iako odaziv savjeta mladih nije bio zadovoljavajuć, dobiveni rezultati dovode u pitanje sami cilj njihova osnivanja, a to jest uključivanje mladih u javni život pojedine lokalne ili područne (regionalne) jedinice u kojoj je određen Savjet mladih osnovan. Moguće da je i ovom anketom identificiran jedan od uzroka slabe participacije mladih. Mladi će biti motivirani te će se više angažirati jednom kad budu svjedoci da je njihov rad i njihovo mišljenje relevantno i dostojno smatrati se pokretačem promjena.

6. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PRAVNE REGULACIJE POLITIKE ZA MLADE I DJELOVANJA SAVJETA MLADIH

U ovom dijelu rada iznijet ćemo prijedloge za unaprjeđenje pravne regulacije politike za mlade i djelovanja savjeta mladih za koje smatramo da bi mogli pridonijeti poboljšanju regulative o predmetnoj temi. Predlažemo:

- 1) Izraditi unificirani priručnik od strane Ministarstava za potrebe edukacije i informiranja dionika uključenih u procese djelovanja savjeta mladih
- 2) Stvoriti sustav valoriziranja rada savjeta te uspostaviti kvalitetniji sustav evaluacije te odrediti način i ciljeve prikupljanja podataka
- 3) Formirati nacionalno radno tijelo, odnosno Vijeće predstavnika svih savjeta mladih s područja Republike Hrvatske
- 4) Izraditi jedinstveni Certifikat – Grad prijatelj mladih, koji će isticati jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji brinu o mladima u zajednici sukladno politikama za mlade
- 5) Osnovati nadležno tijelo ispred Ministarstva u ulozi Instituta za mlade s ciljem strukturiranog i efikasnijeg djelovanja na politike za mlade
- 6) Definirati zakonsku ulogu edukacija u Zakonu s ciljem veće produktivnosti i obvezujućeg odnosa JLRS-a i nadležnog tijela u odnosu na savjete mladih
- 7) Delegirati operativne operacije na dionike iz lokalne i regionalne zajednice s ciljem smanjenja obuhvata posla nadležne institucije
- 8) Promijeniti način i provedbu evaluacije, jasno definirati proces, te primijenjivati digitalne medije u evaluaciji rada savjeta i jasno definirati kriterije prikupljanja podataka
- 9) Urediti poziciju članova savjeta mladih kada je riječ o sudjelovanju na Vijeću te poticati uključivost mladih u prijedloge i komentare točaka dnevnog reda
- 10) Razraditi prijedlog formiranja savjeta mladih u gradskim četvrtima velikih gradova
- 11) Izmjene vezano uz mogućnost kandidature za sudjelovanje u isključivo jedan savjet mladih
- 12) Definiranje savjeta mladih kao pravnih osoba
- 13) Izmjene procesa raspisivanja javnog poziva za članove u savjetu mladih na nacionalnoj razini te definiranje jedinstvenog vremenskog termina za održavanje istog

- 14) Pravo glasa udruga nevladinih organizacija i ostalih potencijalnih prijavitelja kandidata pri procesu izbora članova savjeta mladih
- 15) Definiranje procesa zamjene odstupjelog člana savjeta mladih i poteškoća koje proizlaze iz nerješavanja problema te veću ulogu organizacije prijavitelja kod definiranja pozicije članstva u savjetu mladih
- 16) Uvođenje stimulacije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave po pitanju rada sa savjetima mladih
- 17) Određivanje zakonskog roka u trajanja od 30 dana za raspis javnog poziva za novi saziv savjeta mladih u slučaju raspuštanja prethodnog
- 18) Definirati minimalan broj mladih na listama, odnosno u vijeću kako bi se pokrila jedinstvena potreba za promišljanjem o utjecaju politika lokalne i regionalne sredine na mlade
- 19) Financiranje savjeta mladih kroz različite alternativne izvore financiranja kao što su porez od igara na sreću te prirez
- 20) Definiranje sporazuma o konstituiranju savjeta mladih sastavljenom od mladih iz dvije ili više općina
- 21) Demistificiranje pitanja o definiranju položaja savjeta mladih u odnosu na donositelje odluka. Savjet mladih isključivo je savjetodavno tijelo
- 22) Uključivanje mladih u liste i davanje više prilika za sudjelovanje u procesima donošenja odluka

1) Informiranje javnosti i vidljivost

Rezultati anketa i istraživanja u području mladih ukazuju na problem informiranosti. Jedan od vodećih problema u razumijevanju i poznavanju savjeta mladih i njihovih zadaća je nedovoljna upućenost i informiranost opće populacije mladih. Česta je situacija u Republici Hrvatskoj da gradovi i općine ne mogu prikupiti dovoljno kandidatura koje mogu zadovoljiti potrebe i kriterije raspisanih javnih natječaja, što možemo detektirati kao dvosmjerni problem. Moguće je da Jedinice lokalne i područne (regionalne) samuprave (u daljnjem tekstu: JLS) pogrešno procijeniti situaciju i područje mladih te formalnih i neformalnih organizacija mladih i za mlade, što rezultira nedovoljnim brojem prikupljenih kandidatura. Drugi problem, puno češći i realniji, kaže da mladi nisu informirani ili nemaju dovoljno interesa za kandidaturu i sudjelovanje u radu savjeta mladih. Najčešće, ovaj problem može se riješiti promjenom kanala komunikacije te izlaskom među mlade.

Također, u ovoj situaciji najčešće dolazi do forsiranja i naprasnog prikupljanja kandidatura u manjim sredinama, kako bi se bez obzira na interes, prikupio dovoljan broj kandidatura te formirao saziv savjeta mladih (u daljnjem tekstu: SM). Ova situacija najčešće rezultira neaktivnosti članova i manjkom interesa za aktivnostima SM, a nedovoljno informirani mladi ne mogu napraviti puno u novim situacijama koje ih susretnu. Procesom informiranja i vidljivosti kod savjeta mladih mora upravljati ili biti informirana JLRS. Od trenutka formiranja saziva SM lokalna zajednica mora transparentno i pravovremeno biti upoznata sa svim aktivnostima i aktivističkim zadacima koje proizlaze iz njezina rada. U praksi se ključnim alatom pokazuju društvene mreže, odnosno kanal komunikacije koji je najbliži mladima. Mladi većinu vremena provode upravo na društvenim mrežama te se na taj način među njima najbrže šire informacije. Lokalni mediji svakako moraju dati podršku savjetodavnom tijelu njihove lokalne samouprave, što je jedna od ključnih zadaća osoba zaduženih za rad savjeta mladih ispred grada, općine ili županije kao i predsjednik savjeta mladih ili posebno određene osobe zadužene za PR.

Primjer: SM Grada Karlovca na prvoj je konstituirajućoj sjednici uz vodstvo SM (predsjednik i zamjenik predsjednika) odredio i popratne funkcije koje će operativno pratiti rad i aktivnosti. Za potrebe lakše komunikacije i reproduciranja ključnih informacija sa sastanaka i aktivnosti izabran je i zapisničar koji se po potrebi može mijenjati ovisno o prisustvu na događanju te osobu zaduženu za rad na društvenim mrežama i komunikaciji s

medijima. Sve medijske objave odaslane za daljnju reprodukciju najprije su odobrene od strane osobe zadužene za odnose s javnošću ispred Grada Karlovca koja je lektorirala te prilagodila objave za izlazak u javnost. Članovi Savjeta mladih Grada Karlovca svoj su prvi budžet odlučili potrošiti na vizualne identitete Savjeta kako bi postali prepoznatljivi te uočljivi u krugovima mladih.

Publikacija ili priručnik o radu: Za informiranje u području savjeta mladih na nacionalnoj razini ne postoji opipljiva uputa, odnosno publikacija ili priručnik za JLRS, udruge i mlade u kojoj je transparentno opisan proces izbora članova i formiranja SM, odnosno njihova djelovanja pod institutom savjetodavnog tijela lokalnog ili regionalnog Vijeća. Publikacija, odnosno priručnik o radu savjeta mladih i sa savjetima mladih trebao bi se sastojati od svih potrebnih informacija za potencijalne članove, a istu je potrebno predstavljati mladima na apolitičnim i društveno prihvatljivim događajima. U ovom dijelu javlja se velika potreba za većim uključivanjem Ministarstva, odnosno za delegiranjem i decentralizacijom sustava kroz lokalne info centre i udruge koje mogu djelovati na terenu.

2) Ministarstvo – krovna organizacija

Za savjete mladih na nacionalnoj razini odgovorno je Ministarstvo koje je prema Zakonu o savjetima mladih stavljeno u tu poziciju. Sukladno kapacitetima Ministarstva za područje mladih, odnosno savjeta mladih možemo zaključiti kako postoji očita potreba za širenjem kadrova, odnosno preuzimanjem uzdi u ovom području, što je jedini logični slijed kada je riječ o savjetima mladih.

U odsustvu aktivnog sudjelovanja po pitanju SM javlja se djelovanje udruga koje nisu ovlaštene niti osposobljene za informiranje i rad sa savjetima mladih, no njihovo je djelovanje proizašlo iz velike potrebe za razumijevanjem važećeg Zakona i obveza, odnosno prava koja proizlaze iz djelovanja savjeta mladih. Udruge koje za svoje članove imaju mlade koji su bili članovi savjeta mladih ili i dalje uživaju ulogu u savjetodavnom tijelu te proizlaze iz aktivnih sredina koje su razumjele i uspješno primijenjuju zakon u djelo, mogu prenositi svoja znanja i primjere dobre prakse (što se na terenu pokazuje kao iznimno uspješan alat) te se one pojavljuju kao udruge koje doista mogu pomoći drugim savjetima mladih s područja Republike Hrvatske. Ovo područje je potrebno urediti i stvoriti sustav kvalitete koji podržava Ministarstvo te garantira da će prenesena znanja i primjeri biti validni za SM u praksi.

Program edukacija potrebno je precizno definirati te pružiti savjetima mladih različite pakete edukacija koje će moći odabrati prema stupnju razvoja i sposobnosti.

a. Kontrola i nadzor djelovanja

Za razvoj i uspješno djelovanje u lokalnoj zajednici potrebno je mentorirati i vrednovati rad SM, te vršiti usporedbu na nacionalnoj razini prema točno definiranim i unaprijed dogovorenim parametrima koji mogu biti mjerljivi odnosno davati točne i konkretne podatke za usporedbu, kontrolu i eventualnu intervenciju. Kako bi odredili alate kontrole i nadzora potrebno je ispitati potrebe i situacijsku problematiku savjeta mladih na svim razinama, kako bi uvidjeli što im stvara probleme odnosno koji su ključni parametri koji će pokazati aktivnost i pravilan rad savjeta mladih.

b. Evaluacija

Kod sustava vrednovanja i usporedbe SM potrebno je izvršiti evaluaciju njihova rada na kvartalnim, polugodišnjim i godišnjim periodima. Savjeti mladih su iznimno osjetljivo područje koje ovisi o volji i motivaciji demografski teško pratljive skupine ljudi.

c. Vijeće predsjednika savjeta mladih

Rad SM prije svega bi trebao biti usmjeravan primjerima dobre prakse te zajedničkim rješavanjem problematike njihova djelovanja. Članovi savjeta su visokomotivirane i ambiciozne osobe koje su najčešće svojevolumino izašle iz zone ugone te žele ostaviti utjecaj na društvo kako bi im i samima bilo bolje. Aktivni SM stoga se okupljaju na nelicenciranim projektima kako bi se umrežavali s drugim savjetima, odnosno pratili trendove u području mladih te zajedničkim snagama tragali za rješenjima svojih problema, novim pristupima i aktivnostima koje će pomoći u utjecaju na širu zajednicu.

3) Certifikat „Grad prijatelj mladih“

Jedan od bitnih zaključaka s Nacionalne konferencije savjeta mladih u Karlovcu u prosincu prošle godine je definiranje certifikata koji će etiketirati gradove kao mjesta poželjna za život mladih. „Grad prijatelj mladih“ temelji se na primjeru iz susjedne Slovenije koja je pred nekoliko godina počela dodjeljivati certifikat „Prijazna Općima Mladim“. Certifikat se dodjeljuje gradovima i općinama koji zadovoljavaju minimalne kriterije po pitanju života mladih, a potrebno je unutar nekoliko kategorija pokriti minimalno jedan zahtjev. Prijedlog je da se kriteriji za dodjelu temelje na zadovoljenju potreba lokalnih programa za mlade ili smjernica Europske komisije.

a. Učinci

„Grad prijatelj mladih“ trebao bi pružiti gradovima povlašteni status kod ostvarivanja nacionalnih i europskih potpora po pitanju mladih na njihovom području, odnosno omogućiti prioritet pri financiranju projekata i aktivnosti s navedenog područja. Gradovi s ovom licencom ostvaruju dodatne bodove ili veći iznos sufinanciranja pri prijavi projekta na natječaj za lokalne programe za mlade.

b. Utjecaj

Ovaj certifikat bi potaknuo zalaganje JLRS-a te potaknuo i točno definirao smjer razvoja aktivnosti i infrastrukture s ciljem zadovoljenja potreba mladih. Također, očekivani utjecaj je natjecanje između gradova kako bi što prije ostvarili dobivanje ovog certifikata te počeli povlačiti dodatna financijska sredstva za projekte udruga mladih i za mlade. Na ovaj način gradovi bi aktivno, transparentno i legalno lobirali i zagovarali za projekte njihovih udruga i neformalnih skupina mladih.

c. Dopuna

Primjer dobre prakse koji je prikazan od strane kolega iz Slovenije svakako treba razraditi i nadopuniti. Poželjno bi bilo oformiti institut za mlade koji će upravljati certifikatom i razrađivati programe i projekte te širiti mrežu gradova prijatelja mladih.

4) Osnivanje nadležnog tijela – Institut za mlade

Ministarstvo ne može samostalno i bez pomoći ostalih nacionalnih institucija u ovome trenutku pokriti sve potrebe koje proizlaze iz djelovanja savjeta mladih na lokalnoj razini. Sukladno tome proizlazi potreba za novim sektorom unutar Ministarstva, odnosno novim zapošljavanjima osoba koje će izraditi kvalitetan sustav djelovanja savjeta mladih, vršiti informiranje, edukacije i evaluaciju rada savjeta.

Alternativa ovom prijedlogu je osnivanje novog tijela koje bi bilo zaduženo za djelovanje mladih, udruga mladih i za mlade te savjeta mladih i Savjeta za mlade Vlade Republike Hrvatske – Instituta za mlade. Ovo jedinstveno tijelo moglo bi preuzeti ulogu izrade prijedloga izmjene Zakona o savjetima mladih, te započeti sa temeljitim restrukturiranjem i dubinskim promjenama u ovom području. Također, Institut bi preuzeo ulogu informiranja šire zajednice, stvaranje pozitivne klime kada je riječ o politici i demokratskim procesima donošenja odluka te pripremi udruga i mladih za kandidaturu za savjet mladih. Sva edukacija JLRS-a i članova savjeta mladih, načini rada i legitimnog djelovanja savjeta te unutarnjeg praćenja i evaluacija rada savjeta može se provoditi kroz ovakvo ili slično tijelo. Ovakav način rada rezultirao bi većom važnosti mladih u procesima donošenja odluka, te bi potaknuo na ulaganja u aktiviranje mladih.

5) Zakonska regulativa o edukacijama

Edukacija je temelj organiziranog i strukturiranog djelovanja savjeta mladih te kao takva zaslužuje veću ulogu u Zakonu o savjetima mladih. U području rada savjeta mladih postoji velika potreba za konstantnim edukacijskim procesima kako bi mladi bili u korak s najnovijim trendovima u području vlastitog djelovanja te utjecaja na politike za mlade. Također, potrebno je razvijati inovativne metode rada sa zaposlenicima, potencijalnim članovima i izabranim članovima savjeta mladih koje treba podijeliti na aktivne članove i one koji će to tek postati. Kroz rad sa savjetima mladih došli smo do saznanja koliko su savjeti mladih slabo ili pogrešno informirani te da im je najbolja prilika za osobni i profesionalni napredak sudjelovanje na edukacijama. Edukacije, nacionalne i regionalne konferencije te projekti strukturiranog dijaloga uz edukacijsku vrijednost daju i onu socijalnu, odnosno pružaju mladim, iznadprosječno i ambicioznim ljudima, priliku za umrežavanje i stvaranje novih kontakata i poznanstava.

Studijska putovanja i zajednički projekti, nastali kao produkt partnerstava proizašli iz procesa edukacija, radi na formiranju populacije mladih koji bez obzira na vjerske, političke i geografske razlike rade zajednički, te na nacionalnoj i europskoj razini razvijaju društvo u kojem živimo.

a. Edukacija zaposlenika JLRS-a

Prva faza edukacije trebala bi započeti edukativnim radionicama i zajedničkim konferencijama osoba zaduženih za savjete mladih ispred lokalne samouprave. Potrebno je definirati zaduženi upravni odjel za savjete mladih odnosno zadužiti minimalno dvije osobe koje će biti na raspolaganju te moći pomoći savjetu mladih u njihovu djelovanju. Prvi susret mladih u lokalnoj zajednici s institutom savjeta mladih proizlazi iz komunikacije JLRS-a prema javnosti. Sukladno tome, treba razraditi i prilagoditi model informiranja i motiviranja mladih u zajednici na kandidaturu. Kasnije, kada dođe do konstituiranja saziva savjeta mladih, ključna uloga je i dalje na zaposlenicima JLRS-a koji od prvog sastanka moraju ponuditi savjetu podršku i potrebne informacije, odnosno upoznati članove s obvezama i pravima koji proizlaze iz njihovog mandata, te ih upoznati sa Zakonom. Uloga JLRS-a jest da pruža konstantnu podršku savjetu u njihovom djelovanju te daje potrebne kontakte i pomoć kada je to potrebno. Razlika između uspješnog i aktivnog od neaktivnog savjeta mladih je u angažmanu zaduženih osoba ispred jedinice lokalne samouprave. Savjeti mladih ne mogu egzistirati i napredovati ako iza sebe nemaju čvrst oslonac i kvalitetnu pozadinu iz općine, grada ili županije, što nam govori kako je jedan od ključnih dijelova formiranja savjetodavnog tijela vijeća edukacija zaposlenika.

b. Edukacija potencijalnih članova savjeta mladih

Kod velikog broja općina i gradova detektiran je problem motivacije i informiranja mladih na njihovu području, što rezultira nezadovoljenjem potreba javnog poziva za kandidature članova savjeta mladih ili neraspisivanjem natječaja zbog istog problema. Targetirana skupina u ovom području su učenici završnih godina srednje škole, studenti, udruge, pomladci političkih stranaka i neformalne skupine mladih kojima je potrebna dodatna edukacija, osnaživanje kapaciteta i poticanje motivacije. Veliki problem u ovom koraku je neinformiranost i manjak znanja o institutu savjeta mladih kod zaposlenika JLRS-a te neuključivanje udruga u procese educiranja za potrebe izrade programa pri informiranju

mladih. Udruge u ovoj fazi mogu preuzeti ključnu ulogu, no potrebno je razraditi i jasno definirati programe koji su primjenjivi za različite lokalne zajednice. Uloga Ministarstva je da u zajedničkom radu s mladima, predstavnicima aktivnih savjeta mladih te ekspertima u ovom području izrade program koji će obuhvaćati edukaciju i informiranje.

c. Edukacija članova SM

Posljednji korak u procesima edukacije možemo podijeliti na nekoliko ključnih područja. Potreban je paket alata za edukaciju i informiranje novoizabranih savjeta mladih, aktiviranje i pomoć u radu neaktivnih ili manje aktivnih saziva savjeta mladih, te program edukacije i umrežavanja aktivnih savjeta mladih koji svojim primjerom mogu potaknuti mlade u zajednici ili manje aktivne savjete mladih na proaktivno djelovanje. Primjeri dobre prakse odličan su alat kod edukacije savjeta mladih jer pokazuju kako je neki projekt ili proces implementiran u rad savjeta te otvara mogućnost za mentoriranje od strane uspješnijeg savjeta, što bi dovelo do povlačenja i aktiviranja većeg broja mladih s područja Republike Hrvatske. Također, radi se o relativno novim situacijama i nedovoljno razvijenim procesima koji se mogu obogatiti novim inovativnim procesima za lakše razumijevanje potreba mladih, rada u lokalnoj zajednici i rada s drugim savjetima mladih. Od šireg značaja za ovu fazu edukacija bilo bi zajednički okupiti što veći broj članova savjeta, te odgovorne osobe ispred JLRS-a, a što bi pozitivno utjecalo na primjene naučenog i lakšu implementaciju u operativnom i strateškom djelovanju. Zbog ozbiljnosti cijelog procesa potrebno je definirati i ulogu Ministarstva koje je dužno sudjelovati u izradi jedinstvenog programa za edukaciju savjeta mladih, kako bi cijeli program dobio na važnosti te kako bi mladi iz cijele države mogli raditi po jedinstvenom unificiranom programu. Velik broj udruga civilnog društva uključuje se upravo u ovoj fazi te možemo reći kako je upitna kvaliteta njihovih programa, a također, velika je razlika u programima i obujmu sadržaja i informacija koje nude po pitanju savjeta mladih. Nekoliko organizacija s područja Republike Hrvatske nudi uslugu osnaživanja članova savjeta mladih, no ona se razlikuje po ključnim karakteristikama kao što su cijene, broj i kvaliteta predavača uključenih u procese, moduli i pristup radu, što ponovno iskazuje potrebu za formiranjem jedinstvenog "kurikuluma" koji će biti certificiran od nadležnog tijela.

6) Utjecaj decentralizacije na zakonsko uređenje savjeta mladih

Ministarstvo kao centralna institucija zadužena za sve savjete mladih na nacionalnoj razini svakako ne može popratiti sve aktivnosti, edukacije, mentorstva, evaluaciju i pomoć koja je potrebna JLRS i njihovim savjetima. Potrebno je razraditi strategiju rada, ujednačiti i prilagoditi Zakon i pravilnike te savjetima pružiti punu potporu; za što je potrebno decentralizirati sustav. Ideja je pronaći odgovornu osobu za određenu geografsku lokaciju, koja će izvještavati Ministarstvo s ciljem razvoja savjeta na lokalnoj razini. Pokazalo se kako dolazi do nerazumijevanja i netočnih ili nepotpunih podataka kada su tablice popunjavale JLRS. Potrebno je uključiti vanjskog evaluatora certificiranog od strane Ministarstva ili dati jasne upute za provedbu monitoringa.

a. Županije

Ulogu mentoriranja i monitoringa svakako mogu preuzeti županije. Podijeljeni u 20 županija i Grad Zagreb mogli bi jednostavnije pratiti rad savjeta mladih na nacionalnoj razini, što bi povećalo efikasnost savjeta te operativno brzo i funkcionalno davalo rješenja i odgovore na novonastale situacije. U ovoj funkciji Ministarstvo bi na županiju prebacilo evaluaciju rada savjeta mladih koji geografski spadaju pod određenu lokaciju. Ovom modelu bi pridonio preustroj županijskih savjeta, te bi se povećala kohezija članova svih savjeta unutar određene županije, čime bi se na nacionalnoj razini mogli uspoređivati podaci i pružati pomoć od nacionalnih tijela.

b. Regije

Teritorijalne jedinice šireg obuhvata objedinjavale bi od tri do pet županija s ciljem zajedničkog rješavanja problema te bržeg protoka informacija kako bi se postigla što veća učinkovitost savjeta. Regionalno tijelo putem udruge ili dogovorene JLRS vrši pripremu kandidata za savjet mladih, informiranje, educiranje članova i zaduženih osoba za savjete mladih unutar JLRS te mentoriranje, monitoring, te grupnu i pojedinačnu evaluaciju. Podaci se uspoređuju na županijskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

c. Info centri

Info centri za mlade, klubovi za mlade ili udruge koje se bave informiranjem i izradom programa sadržaja u lokalnoj zajednici mogu preuzeti i ulogu evaluatora i edukatora za potrebe Ministarstva. Također, u ovom dijelu mogu pomoći udruge koje su već imale iskustva s educiranjem i mentoriranjem savjeta mladih, te proširiti područje djelovanja i obavljati posao izravno za nadležno Ministarstvo. Potrebno je razraditi detaljan plan evaluacije rada savjeta mladih te geografski odrediti koje će udruge obuhvatiti koji dio savjeta mladih. Ova metoda čini se najbliža mladima te se uz dobru pripremu može najjednostavnije implementirati u zajednicu.

7) Sustav Evaluacije rada SM

Evaluacija za 2015. godinu dala je prve konkretne podatke te pokazala kako u ovom području na nacionalnoj razini treba stvoriti jedinstveni model praćenja i vrednovanja djelovanja savjeta mladih. Monitoring bi se trebao, uz godišnju evaluaciju, odvijati i kvartalno i/ili polugodišnje kako bi se dobili vjerodostojni rezultati koji će moći ukazati na anomalije sustava ili pomoći pojedinom savjetu u formiranju ciljeva i aktivnosti. Sustav evaluacije treba točno definirati te o istom informirati i educirati JLRS-e i savjete mladih na svim razinama. Kod posljednje evaluacije vidljiv je nedostatak uputa i točno definiranih kriterija za popunjavanje iste, što je rezultiralo netočnim ili nemjerljivim rezultatima. Smatramo kako bi web aplikacija bila odličan alat za prikupljanje podataka, a zbog jednostavnosti upotrebe lako bi se implementirala u rad savjeta mladih. Također, postoji potreba za nepristranim ocjenjivačem koji će objektivno formirati izvještaj i poslati ga na Ministarstvo.

8) Mjesto u Vijeću

Zakonom o savjetima mladih uređeno je sudjelovanje članova savjeta mladih na Vijeću. Ovo je poglavlje potrebno urediti jer bi za efikasno djelovanje članovi trebali biti informirani o procesima donošenja odluka te iz prve ruke saznati situaciju iz vijećnice. Zakonom treba urediti obvezu sudjelovanja članova savjeta u istom omjeru kao kada je riječ o kvorumu za sastanke kada se donose odluke i prijedlozi usmjereni na rad Vijeća.

9) Vijeća gradskih četvrti mogu imati saziv SM

Kod velikih gradova primjećujemo potrebu za grananjem savjeta mladih na manje dijelove. Gradovi poput Osijeka, Rijeke ili Splita, te posebice Zagreba imaju veliki broj mladih i udruga za mlade. Grad Zagreb je specifično geografsko područje koje ima ulogu grada i županije što dodatno otvara pitanje o formiranju savjeta mladih na nižoj razini, odnosno kvartovima ili gradskim četvrtima. Veliki broj mladih iz Zagreba ima afiniteta prema sudjelovanju u savjetovanju gradskog vijeća, što bi trebalo posebno definirati u Zakonu te pružiti mladima iz ovog područja veću šansu za uključivanje u, uvjetno rečeno, političke procese.

10) Aktivno i pasivno pravo glasa u lokalnom i regionalnom savjetu mladih

Veliki problem kod motivacije za kandidaturu u SM i djelovanje na lokalne politike za mlade predstavlja način izbora članova. Članovi SM mogu biti mladi u dobi od 16 do 30 godina iz udruga, pomladaka političkih stranaka i neformalnih skupina mladih. Svakako, potrebno je u većoj mjeri aktivirati učenička vijeća, vijeća maturanata i studentske zborove, koji zbog nepoklapanja perioda obrazovanja i mandata SM nisu pogodna skupina, no svakako treba zakonski regulirati njihove sudjelovanje u kreiranju politika.

Nekoliko je bitnih činjenica koje treba razumjeti pri definiranju ovog problema i traženju konstruktivnog rješenja koje će zadovoljiti sve potrebe. Prije svega, radi se visoko izraženoj apatiji prema politici, političkim procesima i donošenju odluka kod mladih, što je rezultiralo današnjom situacijom u kojoj, uvjetno rečeno mladi ne žele sudjelovati i izbjavaju sve što sadrži elemente politikantstva.

Moramo se nažalost složiti i da su defenzivan stav, inertnost kod uključivanja u političke procese, kao i slab interes za uključivanje u procese demokratskog izbora i donošenja odluka doveli do situacije u kojoj mladi nisu interesna skupina od posebnog interesa kada govorimo o uključivanju u procese donošenja odluka. Mladi ne izlaze u dovoljnoj mjeri na izbore i ne trude se u dovoljnoj mjeri utjecati na izbor pri donošenju odluka, odnosno na izbor ljudi koji će predstavljati njihove potrebe i probleme. Poučeni ovom situacijom smatramo da je upitna participativnost mladih i udruga u procesu biranja članova savjeta mladih u njihovoj lokalnoj zajednici.

Prema Zakonu o savjetima mladih, jedan predstavnik udruge može biti član isključivo jednog SM na lokalnoj ili regionalnoj razini, što treba promijeniti u korist zainteresiranih za članstvo u savjetu mladih te stvaranja zdrave konkurencije kako bi se potaknuo što veći broj prijava za mandat u SM. Ovim pristupom problemu ostvarilo bi se lakše prikupljanje legitimnih kandidatura, te bi se potaknulo mlade na veći angažman u zajednici, a samo mjesto, odnosno ostvarivanje mandata u savjetu mladih bi dobilo na važnosti. Pronašli smo dva načina za definiranje članstva u savjetu mladih, te argumentirano opisali oba:

a. Članovi županijskog savjeta mladih su predstavnici lokalnih savjeta

Smisleno je i nedvojbeno važno da su članovi županijskog savjeta mladih geografski, dobno i spolno različiti te da dolaze iz različitih područja civilnog sektora. Ova situacija može se riješiti okupljanjem predstavnika lokalnih savjeta mladih koji bi zajednički činili savjet mladih na županijskoj razini. Broj članova županijskog savjeta mladih treba podrediti broju općina i gradova u odnosu prema broju stanovnika. Primjer u nastavku.

b. Članovi su predstavnici udruga, no imaju pravo na oba

Također kao kvalitetno rješenje možemo istaknuti i izmjenu Zakonu koja bi omogućila svim predlagateljima dvije kandidature, lokalnu i regionalnu. Na taj način bi se diferencirali mladi koji doista žele biti isključivo u savjetu mladih na lokalnoj razini, od onih koji žele mandat u oba savjeta. Cilj ovog modela je stvoriti kvalitetne i visoko motivirane mlade koji žele uložiti svoj trud, a pred vijećnike bi stavilo situaciju u kojoj doista mogu birati članove prema njihovim kompetencijama i vještinama, odnosno području iz kojeg dolaze, kako bi se stvorila heterogena skupina mladih koja će reprezentativno predstavljati sve mlade s područja županije. U ovoj kategoriji je važno istaknuti i da bi bilo korisno kada bi se svi javni pozivi poklapali jer bi došlo do veće informiranosti od koje očekujemo povećanje interesa i motiviranosti za sudjelovanje u savjetu mladih, što se razlikuje od prethodnog modela, za koji je potrebno konstituirati savjete mladih i odrediti njihovo vodstvo, iz čijih će pozicija proizaći mandat u regionalnom savjetu.

Primjer: U Karlovačkoj su županiji gradovi Karlovac, Ogulin, Ozalj, Slunj i Duga Resa, te veći broj općina. Za dobivanje realnog broja članova SM treba odrediti omjer urbanog i ruralnog mladog stanovništva te broja udruga mladih i za mlade koje su aktivne na određenom lokalitetu. Sukladno tome dolazimo do zaključka kako treba povećati broj članova u SM, a potaknuti decentralizaciju, čime će lakše doći do popunjenja mjesta u županijskom SM te se pokriti širi geografski i demografski spektar. Karlovac bi ovom računicom mogao sudjelovati s pet člana, Ogulin s tri, te Ozalj, Slunj i Duga Resa s po dva člana, dok se općinama opcionalno stavljaju na raspolaganje tri mandata koje potencijalno ili isključivo mogu preuzeti gradovi u jednakom omjeru. Za predstavnike se predlažu Predsjednik i zamjenik predsjednika SM, te potencijalno najaktivniji ili najiskusniji članovi. Član povlači i zamjenika SM u županijski savjet po istim kriterijima kako je odabran za niži rang. Ovim sistemom ostvarili bismo decentralizaciju te veću pokrivenost i kontrolu SM.

11) Pravna osobnost SM

Ključna točka u razvoju savjeta mladih je pravna osobnost. Iz postojanja i djelovanja savjeta mladih proizlazi kako je u savjetu mladih zaista potrebno odrediti i točno definirati njihovu osobnost. Bez pravne osobnosti savjeti mladih ne mogu uživati prava i obveze koje bi proizašle iz njihova djelovanja kao Upravnog odjela, udruge ili specifičnog tijela savjeta mladih. Po uzoru na studentske zborove, trebalo bi urediti samo postojanje savjeta mladih, savjetima dati veću odgovornost i obveze koje proizlaze iz iste. Zakonski bi trebalo definirati ulogu vodstva savjeta mladih, odnosno predsjednika, zamjenika predsjednika i eventualnog tajnika, ali uz obvezujuće sudjelovanje nadležnog UO ili gradonačelnika, odnosno načelnika ili župana, čime bi se i dalje moglo kontrolirati rad savjeta i ograničiti ga kada su pitanju odluke koje bi mogle naštetiti institutu JLRS-a. Savjetima mladih je uz vodstvo i potpisnike potrebno dodijeliti i račun u banci, kako bi se financiranje projekata u području mladih moglo izravno financirati iz unaprijed pripremljenih sredstava za područje mladih, a na ovaj način bi se pripremilo i objasnilo članovima kako ovaj proces izgleda i s druge strane, što smatramo korisnim za povećanje transparentnosti i razumijevanja procesa dodjele javnih sredstava.

a. Pozitivno

Pravna osobnost u početku zahtjeva izvrsnu pripremljenost nadležnog upravnog odjela, odnosno infrastrukture JLRS-a, no dugoročno dovodi do veće koristi te smanjenje obujma posla za JLRS-e pri dodjeli financijskih sredstava preko natječaja.

Savjeti mladih trebali bi izravno, ali uz blagoslov načelnika/gradonačelnika/župana, imati veću ulogu kod dodjele sredstava mladima jer dobro poznaju strukturu i potrebe mladih u zajednici te je potrebno osvježavati znanja u ovom području.

b. Negativno

Djelovanje savjeta mladih nerijetko se povezuje s politikantstvom i izrazitom voljom stranaka na vlasti, što je dakako pogrešno, no narušava integritet savjeta mladih koji najčešće u krugovima mladih i medijima projicira pogrešnu sliku u zajednici. Poučeni ovim iskustvom možemo primijetiti kako bi došlo do nerazumijevanja šire zajednice po ovom pitanju te bi se stvorila negativnija atmosfera te stav prema instituciji savjeta mladih i njegovih članova u slučaju kada bi im dali veću odgovornost i prava. Također, može doći do eventualnog selektivnog financiranja isključivo onih organizacija čiji su članovi predstavnici u savjetima mladih. Ovaj problem bi također stvorio negativnu sliku u javnosti, a što otvara pitanje efikasnosti prijedloga o formiranju pravne osobnosti.

Možemo zaključiti kako postoji velika potreba za formiranjem savjeta mladih kao pravnog tijela i davanja svih prava i obveza koja proizlaze iz istog, no da je po tom pitanju potrebno urediti Zakon o savjetima mladih i sustav u praksi.

i. UO

Prijedlog kod davanja pravne osobnosti je svakako formiranje novog upravnog odjela, odnosno eventualnog djela odjela koji bi bio isključivo zadužen za pitanje savjeta mladih. Pozitivno bi bilo kada bi savjet ostao pod okriljem JLRS-a, što bi ostvarilo veću kontrolu vlasti i donositelja odluka, što izravno utječe i na stav javnosti te transparentnost.

ii. SM

Savjet mladih bi prije svega trebao imati uređenu poziciju zakonom, prema kojoj može djelovati kao autonomno tijelo, koje bi za važnije odluke ili dodjelu financijskih sredstava trebalo potpis nadležnog, odnosno općinske, gradske ili županijske uprave. Savjet bi svakako trebao biti institucija unutar lokalne uprave koja može djelovati pod tim prepoznatljivim nazivom, kako bi se odvojilo i jasno definiralo razlike između udruge i savjeta mladih. Zakon o savjetima mladih kroz ovu bi preporuku trebao uvesti novo pravno tijelo koje se doista naziva savjet mladih, a njegovo postojanje je usko povezano te proizlazi isključivo iz institucije JLRS-a.

iii. Udruga

Vjerojatno najmanje privlačan ishod ostvarivanja pravne osobnosti kod savjeta mladih je formiranje u obliku udruge. Ovim postupkom smatramo kako bi se smanjio utjecaj i ozbiljnost savjeta mladih, te stavila u pitanje njihova potreba i djelovanje. Treba izbjeći ovakav način pravne osobnosti savjeta mladih, kako bi se utjecalo na povećanje utjecaja i značenja savjeta mladih, a ne na sniženje njihova, ionako slabog rejtinga.

12) Jedinstveni izbor članova

Javni poziv za članove savjeta mladih nedovoljno je eksponiran i zaključujemo kako su odabrani pogrešni načini i kanali distribucije informacija kada je riječ o ovoj kompleksnoj temi. Veliki broj jedinica lokalne samouprave nema institut info centra, centra za mlade, portala za mlade ili nekog drugog tijela koji za potrebe lokalne samouprave može informirati mlade u ovom području. Također, informacije u ovom području dostupne su premalom broju mladih što se pokazalo kao jedan od ključnih razloga teške uspostave savjeta mladih ili općenito njihova djelovanja. Postoje slučajevi kada su JLRS pokušale i uzastopno po nekoliko puta raspisivati javni poziv za formiranje savjeta mladih, no niti tada, u puno širem vremenskom periodu, nisu uspjeli utjecati na javnost.

Sukladno činjenici kako velik broj JLRS-a ima problema s formiranjem savjeta mladih, a poznavajući situaciju u kojoj mladi nerijetko stanuju i van mjesta prebivališta, čime su udaljeni od ovakvih informacija, došli smo do zaključka da je potrebno definirati točan

datum za kandidature članova savjeta mladih, odnosno izbore istih. Ovim novitetom bi se moglo informirati i educirati mlade na nacionalnoj razini o važnosti i potrebi za formiranjem savjetodavnog tijela gradske uprave. Na taj bi se način povećao broj kandidatura te stvorila veća svijest mladih i šire zajednice po pitanju mladih. Po uzoru na ostale procese demokratskog donošenja odluka, javnom pozivu, odnosno vremenu za slanje kandidatura trebali bi prethoditi setovi radionica i predavanja koje bi za prvi saziv trebalo zadužiti nadležni upravni odjel, a kasnije bi ovaj posao trebao odraditi aktivni saziv savjeta mladih.

U ovom slučaju pojavljuje se pitanje za pripajanjem izbora za savjete mladih s lokalnim izborima, što bi trebalo izbjeći s obzirom na zakonsku regulativu po kojoj savjete mladih biraju članovi vijeća. Izbori za savjete mladih po ovom prijedlogu ostali bi na predstavnicima vijeća, ali bi se povećala transparentnost samog procesa te omogućilo građanima da daju sugestije u ovom području.

Mandat SM po aktualnom je zakonu definiran na period od tri godine, što je produženje mandata u odnosu na stari zakon po kojem je savjetima dodijeljen mandat od dvije godine. Svjesni smo činjenice kako je teško vezati mlade na duži vremenski period, naročito u dobi fakultetskih obaveza i prvih zaposlenja, no treba istaknuti kako bi bilo pametno promijeniti mandat trajanja savjeta mladih na dvije ili četiri godine. Ako pogledamo da se Lokalni programi za mlade pišu najčešće na period od četiri godine te da je to mandat vodstva JLRS-a, smatramo kako bi i mandat savjeta mladih trebalo podići na četiri godine, no tako da prepolovi dva mandata aktualne lokalne vlasti.

13) Studentski zbor i vijeće učenika

Studentski zborovi, vijeća učenika, maturanata i ostala udruženja mladih čije je članstvo odnosno sudjelovanje vezano uz vremenski period srednjoškolskog odnosno fakultetskog obrazovanja, nalaze se u nepovoljnom području kada je riječ o savjetima mladih. Naime, članovi navedenih i sličnih neformalnih ili formalnih skupina mladih nisu u mogućnosti sudjelovati u radu savjeta kada se trajanje njihova obrazovanja ne poklapa s trajanjem mandata savjeta mladih što dovodi u pitanje smisao samog članstva u tom slučaju. Potrebno je pružiti priliku ovim tijelima da mogu sudjelovati ili pomoći u radu savjeta mladih jer se najčešće radi od vrlo motiviranim mladim ljudima koji se mogu izboriti za potrebe i probleme skupine koju prezentiraju i zastupaju.

14) Sudjelovanje Udruga u izbornom procesu

Mladi kao jedan od glavnih razloga neaktivnosti po pitanju socijalnih pitanja mladih i neuključivanja u savjete mladih ističu stranačku pripadnost i određenost članova, odnosno netransparentno glasanje koje je rezultat mišljenja i stavova vijećnika. Moguće rješenje ovog problema je uključivanje udruga u proces odabira, kako bi se stvorila veća važnost izabranih članova savjeta mladih te njihova samostalnost i mogućnost utjecanja na procese donošenja odluka. Mladi su čestog mišljenja kako su svi članovi savjeta mladih do svoga položaja došli putem stranke te stoga sumnjaju u važnost i ispravnost njihova djelovanja.

Kod uključivanja udruga u procese izbora članova savjeta mladih kao ključan problem smo detektirali njihov odaziv. Poznato je kako veliki broj udruga nema afiniteta prema sudjelovanju u navedenim procesima i nema namjeru kandidirati svoje članove za sudjelovanje u savjetu mladih te je upitno koliko glasova, uz članove gradskog vijeća možemo očekivati.

15) Normativno uređenje zamjene odstupjelog člana SM

Mladi su izrazito heterogena skupina koji često mijenjaju mjesta stanovanja ili boravka i samim time ne mogu garantirati posvećenost i mogućnost sudjelovanja u ulozi savjetodavnog tijela u lokalnoj zajednici iz koje dolaze. Samim time narušavaju konzistentnost savjeta i stvaraju prepreke kod okupljanja kvoruma za sastanke, što rezultira problemima kod donošenja odluka savjeta mladih. Ovaj problem je moguće riješiti na nekoliko načina. Odličan alat za rješavanje ovog problema je formiranje "zamjenika člana". Ovim potezom povećan je broj aktivnih savjeta mladih te smanjen broj saziva koji su prisilno prekinuli mandat. Mišljenja smo kako je potrebno izabrati veći broj članova, odnosno ukoliko je moguće, izabrati i zamjene koje će biti spremne popuniti mjesto člana u savjetu mladih koji je dao ostavku mandata udruge. Jedno od mogućih rješenja je i mogućnost zamjene člana unutar udruge. Mandat člana savjeta mladih potrebno je vezati uz udruhu, a ne njegova člana, no isključivo u situaciji kada unaprijed izabrani član odluči ustupiti svoj mandat drugome.

16) Nagrada ili kazna – kako stimulirati JLRS-e

JLRS izravno su odgovorne za formiranje savjeta mladih. Praksa je pokazala kako velik broj JLRS-a nema afiniteta prema dodatnim mjerama aktiviranja mladih u lokalnoj zajednici te ne znaju dovoljno o instituciji savjeta mladih. Svjesni činjenice kako nije poželjno kažnjavati JLRS-e, potrebno je detaljno razraditi ovu točku s jedinstvenim ciljem konstituiranja što većeg broja savjeta mladih. Treba napomenuti kako nije poželjno zakonski primoravati JLRS-e na osnivanje savjeta mladih jer naprasno i neutemeljeno osnivanje savjeta mladih pokazalo kao izrazito neučinkovito te članovi savjeta u tom slučaju najčešće daju ostavku i prije isteka mandata.

a. Svrha nagrađivanja

Usprkos navedenim činjenicama navest ćemo i svrhu i prednosti nagrađivanja kako bi se u budućnosti mogla detaljno razraditi struktura motiviranja i privlačenja mladih iz zajednice. Kroz razne certifikate, dodatne bodove na natječajima i prednosti pri dobivanju sufinanciranja za izradu lokalnog programa za mlade, svakako treba valorizirati postojanje i aktivnost savjeta mladih, no ne po ključu da je dovoljno imati konstituiran saziv savjeta mladih, već po njihovoj izvrsnosti i nadprosječnom angažmanu.

b. Osnivanje fonda

Trenutno ne postoji niti jedan natječaj, odnosno niti jedan fond koji za nositelja projekta-prijavitelja, ima određene savjete mladih. Ovom bi se promjenom dodalo na važnosti savjeta, a metodom “mrkve“, a ne isključivo “batine“ prividno bi se stvorio veći interes za konstituiranje i aktivnost savjeta mladih. Savjeti mladih nemaju pravnu osobnost, što povećava kompleksnost navedenog problema te govori o složenosti situacije kod razvoja položaja mladih i savjeta mladih u Republici Hrvatskoj, no radi se o vrlo osjetljivoj temi koja bi osnivanjem fonda i većim financijskim injekcijama mogla ekspanzivno dobivati na važnosti.

17) Zakonski rok za raspis novog natječaja u slučaju prekida starog

Savjeti mladih, odnosno sami mladi su dio populacije koji zbog svojih motivacija i ciljeva često mijenjaju sredine i područja interesa sukladno periodu života u kojima se nalaze. Samim time teško je mlade zadržati i u savjetu mladih. Pokazalo se da mladi nakon odlaska na fakultet, promjene udruge ili političke orijentacije ili zbog manjka volje za sudjelovanjem u političkim krugovima i procesima izlaze iz savjeta mladih. Ova situacija je česta i zakonski određiva te svakako treba poraditi na potencijalnim rješenjima kada mladi napuste savjet mladih. Odlaskom jedne trećine članova, savjet mladih dolazi u nepovoljnu situaciju, odnosno stvara se potreba za prijevremenim prekidom mandata. U ovom slučaju dolazimo u situaciju u kojoj Vijeće nema savjetodavno tijelo po pitanju mladih te je potrebno što prije oformiti novi saziv savjeta mladih. Prije svega, potrebno je napraviti evaluaciju rada savjeta mladih koji nije uspio dovršiti svoj mandat, te provjeriti s preostalim članovima koji su eventualno i dalje zainteresirani, žele li nastaviti sa svojim djelovanjem u savjetu mladih lokalne zajednice kojoj pripadaju. Preporuka je da se novi javni natječaj mora raspisati u roku od 30 dana, što bi značilo najkraći mogući rok za formiranje novog saziva.

Primjer iz prakse: Savjet mladih Grada Duga Rese konstituiran je u proljeće 2016. godine. Zbog neznanja i nedovoljne informiranosti od strane JLRS-a, te osoba zaduženih za savjet mladih kao i djelovanja po starom Zakonu o savjetima mladih počeo je padati interes članova za savjetodavnu funkciju. Članovi su samoinicijativno aktivno reagirali na ovu situaciju te je ubrzo organizirana edukacija članova Savjeta mladih Grada Duga Rese od strane Renata Bukovca i Alena Halilovića. Na edukaciju se već u tom trenutku, zbog manjka interesa, forsiranja članstva i novih situacija u lokalnim udrugama odazvalo 60% članova i zamjenika. Članovi su detaljno upoznati s Zakonom te su im predloženi načini za suradnju s lokalnim vlastima, te kako potaknuti vidljivost i informirati mlade. U tom trenutku članovi su izvrsno reagirali i željeli su aktivno djelovati kao savjetodavno tijelo Grada Duga Rese, što je trajalo tek nekoliko mjeseci. Predsjednik Savjeta zbog fakultetskih obaveza više nije mogao sudjelovati u procesu vođenja Savjeta, a članovi nisu željeli preuzeti inicijativu. Kasnije je zbog zaposlenja i promjene političke opcije u odnosu na prijavitelja u savjet mladih odustalo još nekoliko članova. Do danas nije raspisan natječaj za novi saziv savjeta mladih, a savjet uz povremene trzaje pasivno djeluje u djelomičnom sastavu i danas.

18) Propisan broj mladih u Vijeću

Ova točka nije izravno vezana uz Zakon o savjetima mladih, no svakako ima ključnu ulogu kod definiranja uloge mladih i zadaća u lokalnoj zajednici. Problem manjka mladih u procesima donošenja odluka ne može pokriti niti zamijeniti institut savjeta mladih te ove dvije stvari treba faktički razdvojiti. Savjeti mladih su isključivo savjetodavna tijela lokalne zajednice i kao takvi imaju bitnu ulogu u dijalogu i prijenosu informacija između donositelja odluka i mladih. S druge strane političke stranke u premaloj mjeri angažiraju mlade i ne dopuštaju im dovoljnu slobodu u procesima predlaganja i donošenja odluka, što je jedan od izravnih razloga apatije mladih prema politici. Zakonom bi trebalo urediti da mladi u određenom postotku imaju uređenu poziciju kod slaganja lista. Drugi prijedlog vezan uz ovu temu je izravan plasman predsjednika političkih pomladaka ukoliko stranka osvoji određeni broj glasova. Ovakva bi praksa potaknula angažman mladih u politici te stvorila veću ulogu važnosti kod participiranja mladih u društvenim procesima. Svjesni smo činjenice da mladi nisu “glasačka mašina“ i ne pokazuju prevelike afinitete prema ovom području, no ovo je područje interesa koje može poslužiti kao dobar alat za povećanje uloge mladih u politici.

19) Financiranje rada članova savjeta mladih

Savjeti mladih financirani su iz proračuna JLRS-a. Budžeti savjeta se uvelike razlikuju od savjeta do savjeta, te su određeni prema trenutnim mogućnostima lokalne samouprave. Financiranje bi trebalo točno definirati te zakonski urediti kako bi savjeti mladih mogli samostalno i efikasno djelovati. Sredstva je moguće unaprijed namjenski odrediti, a na godišnjoj razini moguća je alokacija sredstava rebalansom predloženim na Vijeću. Na ovaj način povećala bi se transparentnost troškova savjeta mladih, te ostvarili veći iznosi za poticanje osnaživanja samih članova. Sredstva savjeta mladih treba moraju biti određiva u apsolutnom iznosu, koji je izražen u promilima gradskog proračuna. Također, treba razmotriti opciju o alternativnim izvorima financiranja, kao i natjecajima za savjete mladih koji trenutno ne postoje na području Republike Hrvatske.

a. Porez od igara na sreću

Jedan od potencijalnih izvora financijskih sredstva svakako bi trebao biti porez od igara na sreću. Ovim porezom financira se rad udruge te bi pod prihvatljive prijavitelje trebalo nadodati savjete mladih. Sredstva prikupljena Porezom od igara na sreću mogu se i unaprijed izdvojiti za rad savjeta mladih te bi ova sredstva trebala biti na raspolaganju kod neplaniranih troškova, povećane aktivnosti ili izvrsnosti u radu savjeta mladih.

b. Prirez

Udjelom u prirezu na porez na dohodak u lokalnoj zajednici moguće je namjenski predodrediti sredstva za rad savjeta mladih. Na ovaj način bi se dio novca uplaćen za prirez destinirano trošio za djelovanje i aktivnosti savjeta mladih.

20) Pripajanje SM na lokalnoj razini (općine)

Veliki problem po ovome zakonu predstavlja stavka u kojoj je moguće formirati savjet mladih od mladih iz nekoliko JLRS-a. Konkretno, ova mogućnost bi uvelike olakšala formiranje savjeta mladih kod općina što bi trebalo rezultirati većim brojem savjeta mladih. U teoriji odlično zamišljeno, no praktično ne funkcionira. Savjet mladih nema pravnu osobnost i kao takav je usko vezan uz rad lokalne samouprave. Sukladno tome za savjet je zadužena određena osoba, potreban im je novac te struktura djelovanja i odobravanja prijedloga i aktivnosti koje proizlaze iz samog rada savjeta. Svjesni mentaliteta, odnosa susjednih općina i situacija koje bi mogle proizaći iz ovakvih sporazuma ovo smatramo izrazito nedovoljno razrađenim te je potrebno točno definirati i konkretno odrediti korake koji bi proizašli iz eventualnog zajedničkog sastavljanja jednog saziva savjeta mladih.

21) Funkcija donositelja odluka

Često postavljano pitanje u području savjeta mladih je svakako funkcija donositelja odluke, odnosno prava glasa na Vijeću. Savjet mladih, kako sam naziv govori, je savjetodavno tijelo Vijeća i kao takvo ne može imati ulogu donositelja odluka. Zakonom je uređen i definiran odnos savjeta mladih prema vijeću koje bi svakako trebalo obvezivati savjete mladih na sudjelovanje na vijeću i aktivno sudjelovanje u raspravama bez prava glasa.

Ovo pitanje proizašlo je iz nedovoljne zastupljenosti mladih u Vijeću, čime nisu u dovoljnoj mjeri zastupljene potrebe i interesi mladih na lokalnoj razini, a savjet mladih ne može nadoknaditi ili zamijeniti ulogu mladih kao donositelja odluka.

22) Uključivanje mladih u liste – izbori (po uzoru na žene)

Mladi su u situaciji izrazito niske uključenosti u formiranje listi za izbore. Danas je velik broj mladih aktivno uključen u veliki broj udruga civilnog društva, trude se i žele graditi uspješne karijere, završavaju fakultete i imaju izvrsne sposobnosti i vještine, a opet im se ne pruža dovoljno povjerenja i prilika kada je riječ o sudjelovanju u donošenju odluka i formiranju politika. Veliki broj vijeća u svojim redovima nema i nikada nije imao mlade ljude. Za smanjenje apatije kod mladih kada je riječ o politici i povećanje njihova interesa za demokratskim procesima donošenja odluka potrebno je mladima dati pravo glasa. Kroz savjete se trudimo da mladi sami zagovaraju za svoje potrebe i lobiraju vlastite projekte, a takvu praksu je potrebno podići i na višu razinu. Ovaj prijedlog se izravno ne tiče Zakona o savjetima mladih i savjeta mladih, no bitna je karika za uključivanje i aktiviranje mladih za društvene procese. Mladi nisu budućnost, mladi su sadašnjost i svakako će pažljivo konstruirati prijedloge i ideje.

7. ZAKLJUČAK

Fenomen produžene mladosti realizacija je problema adekvatne integracije mladih u svijet „odraslih“. Stoga se današnju mladež najčešće karakterizira kao pasivnu i ravnodušnu. Mladi slijede primjere starijih te se doživljavaju minornima u političkom svijetu. Svjesni i nezadovoljni raznim trenutnim zbivanjima i stanjima i dalje ne nalaze motivaciju za promjenom i poboljšanjem situacije za mlade u Republici Hrvatskoj. Također, osjećaju odbojnost prema politici zbog osjećaja nemogućnosti utjecaja na rad institucija te zbog nedovoljne prisutnosti među temama na nacionalnoj razini.

Savjeti mladih omogućuju promjenu i promicanje interesa mladih. Kroz njihovo djelovanje i rad pruža se spektar privilegija za mlade poput mogućnosti inoviranja i poticanja promjena te pružanja svog doprinosa u poboljšanju položaja mladih i života u svojoj lokalnoj zajednici. Također, pruža mogućnost mladima da razvijaju vlastita znanja i vještine kroz rad savjeta mladih te se razvijaju kao aktivni i odgovorni građani. Niska razina zainteresiranosti i participacije mladih pronalazi razlog, prema percepcijama mladih, upravo u nužnosti političkog nastupa. Kao svi, i mladi su podložni predrasudama te ih pojmovi kao „politička participacija“ zastrašuje ili odbija. Stoga je potrebno mladima približiti shvaćanja o mogućnostima i promjenama koje mogu ostvariti kroz članstvo savjeta mladih. Potrebno je educirati mlade kroz približavanje same funkcije instituta i njihove uloge u njemu te kroz naglašavanje mogućnosti njihova osobna razvoja. Potrebno ih je motivirati. Provedeno istraživanje potvrdilo je da nedostatak aktivne participacije proizlazi iz nezadovoljavajuće informiranosti mladih o institutu. Iz tog razloga, nije dovoljno stvoriti prostor njihovoj participaciji već ih o tome i educirati, započevši sa prilagodbom informiranja mladih njihovim svakodnevnim navikama. Također, mladi nisu dovoljno upućeni u mogućnosti koje proizlaze iz članstva u Europskoj Uniji. Putujući i sudjelujući u programima i projektima stječu nova znanja i vještine koje primjenjuju u sredini u kojoj žive bez potrebe za odlazak na rad u inozemstvo.

Kako bi se postigla dugoročna praksa sudjelovanja mladih u savjetima mladih, potrebno je više od normativnog stvaranja okvira osnivanja i cilja osnivanja savjeta mladih. Navedeno je rezultiralo neujednačenom praksom na lokalnoj razini, ali i zanemarivanjem ispunjavanja zakonske obveze osnivanja instituta. Na lokalnoj razini u pravilu ne postoji

odgovarajuća podrška mladih u aktivnom participiranju, tj podrška novoosnovanim savjetima mladih. Naprotiv, savjetima mladih u pravilu se ne omogućava da ostvare svoju savjetodavnu ulogu već djeluju tek kao krinka „odraslim“ donositeljima odluka.

Zbog navedenog je potrebno unaprijediti aktivnosti kako bi savjeti mladih kao institucije postali pokretači promjena u životu i radu mladih. U tom cilju svoj doprinos trebaju dati sve razine društva, od države kroz poboljšanje zakonodavnog okvira do lokalnih jedinica i mladih kroz praktičnu primjenu i promicanje vrijednosti participacije mladih. Na mladima ostaje svijet.

8. ZAHVALE

Prije svega, veliku zahvalnost dugujemo prof. dr. sc. Ivanu Kopriću na trudu pri izradi ovog rada, razumijevanju, pomoći te davanju svojih mišljenja i kritika prilikom razrade prijedloga za unaprjeđenje pravne regulacije politike za mlade i djelovanja savjeta mladih. Uz navedeno, zahvaljujemo Mu na iskazanom strpljenju i susretljivosti.

Također, iskazujemo zahvalnost i mr. sc. Marku Kovačiću koji je pružio potporu njegovu pisanju te iznio kritike policy prijedloga ovog rada i time dao veliki doprinos u njihovu stvaranju.

Naposljetku, zahvaljujemo se Dragutinu Nemecu te Aleksandri Čar koji su kao zaposlenici Pravnog fakulteta u Zagrebu pokazali iznimnu susretljivost i strpljivost te nam pružili pomoć u pronalasku odgovarajuće literature.

10. POPIS LITERATURE

KNJIGE I STRUČNI ČLANCI

European Commission white paper of 21 November 2001 – A new impetus for European youth, 2001.

Buković, N., Vuk, I., Žužić A., *Utjecaj europske dimenzije na razvoj nacionalne, regionalne i lokalne politike za mlade*, u: Sudjelovanje mladih u razvoju politika za mlade, Mreža mladih Hrvatske

Bužinkić, E., *Zakon o savjetima mladih u praksi*, Mreža mladih Hrvatske, 2010./2011.

Bužinkić, E., Buković, N., *Politika za mlade - hrvatska i europska praksa*, Mreža mladih Hrvatske, 2009.

Denstad F.,Y., *Youth Policy Manual: How to develop a national youth strategy*, Council of Europe publishing, 2015.

Franc, R., Međugorac, V., *Mladi i (ne)povjerenje u institucije: moguće odrednice i posljedice*, Demokratski potencijali mladih u Hrvatskoj, Zagreb, 2015.

Ilišin, V., *Mladi u lokalnoj vlasti u Hrvatskoj*, DIM, 2006.

Key issues in developing and implementing youth policy strategic documents, Mreža mladih Hrvatske, 2016.

Koprić, I., *Analiza podataka prikupljenih temeljem Obrasca o provedbi Zakona o savjetima mladih*, Zagreb, 2011.

Koprić, I., Musa, A., Lalić Novak, G., *Europski upravni prostor*, Institut za javnu upravu Zagreb, 2012.

Kovačić, M., *Politika za mlade u Hrvatskoj – anatomija jedne javne politike*, u: Demokratski potencijali mladih u Hrvatskoj, Zagreb, 2015.

Kovačić, M, Ćulum, M., *Teorija I, Praksa rada s mladima: prilog razumijevanju rada s mladima u hrvatskom kontekstu*, Mreža mladih Hrvatske, 2015.

Perspectives on youth - Healthy Europe: confidence and uncertainty for young people in contemporary Europe, Council of Europe publishing, 2012.

Petak, Z., Petek, A., Kekez, A., *Politika prema mladima u Republici Hrvatskoj: primjena analize javnih politika u radovima studenata fakulteta političkih znanosti*, 2006.

Report of the 12th EKCYF annual meeting, Partnership between European Commission and the Council of Europe in the field of youth, 2016.

Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life brochure: "Have Your Say!", Council of Europe publishing., 2014.

Sudjelovanje mladih u razvoju lokalne politike za mlade, MHM Bilten, Mreža mladih Hrvatske, 2009.

Williamson, Howard. *Supporting young people in Europe. Volume 2*, Council of Europe publishing, 2008

PROPISI

European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life, 10. svibanj 2003.

Council conclusions on the eastern dimension of youth participation and mobility, 3. veljače 2011.

Council conclusions of 19 November 2010 on the ‘Youth on the Move’ initiative — an integrated approach in response to the challenges young people face, 19. studeni 2009.

COUNCIL RESOLUTION of 27 November 2009 on a renewed framework for European cooperation in the youth field (2010-2018), 27. studeni 2009.

Gradski program za mlade Grada Karlovca 2015-2018, CARPE DIEM udruga za poticanje i razvoj kreativnih i socijalnih potencijala djece, mladih i odraslih, Karlovac, 2015.

Nacionalni program Republike Hrvatske za razdoblje 2014.- 2017., Ministarstvo socijalne politike i mladih, Zagreb, listopad 2014.

Odluka br. 1719/2006/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća o uspostavi programa „Mladi na djelu” za razdoblje od 2007. do 2013., 15. studenoga 2006.

Opinion of the Committee of the Regions on the ‘communication on the follow-up to the White paper on a New Impetus for European Youth. Proposed common objectives for the participation and information of young people, in response to the Council Resolution of regarding the framework of European cooperation in the youth field, 27. veljače 2002.

Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council on a European Union Work Plan for Youth for 2014-2015. 20. svibanj 2014.

The future of the Council of Europe youth policy: European Commission white paper of 21 November 2001 – A new impetus for European youth, 21. studeni 2001.

Zakon o savjetima mladih (NN 23/2007)

Zakon o savjetima mladih (NN 41/14)

2012 Joint Report of the Council and the Commission on the implementation of the renewed framework for European cooperation in the youth field (2010-18)., 2009.

2016/2017 Priorities of the Council of Europe's Youth Sector, Strasbourg, Council of Europe, 2015

8th Council of Europe Conference of Ministers responsible for Youth: *"The future of the Council of Europe youth policy: AGENDA 2020"*, Kyiv, Ukrajina 10.-11. listopad 2008.“

INTERNETSKI IZVORI

<http://www.karlovac.hr/UserDocsImages/2017/dokumenti/Program%20rada%20SMGK%20za%202017g.pdf>

http://www.karlovac.hr/UserDocsImages//2017/dokumenti//SMGK_Izvjestaj%202016.pdf

http://www.mmh.hr/files/ckfinder/files/MMH_tko_se_boji_web.pdf

http://www.mobilnost.hr/cms_files/2016/12/1481283685_02-strukturirani-dijalog-pekica.pdf

<http://www.peernetbc.com/roger-harts-ladder-of-young-peoples-participation>

11. SAŽETAK

Cilj ovog rada autora Renata Bukovca, Petre Svete i Aline Škiljić nazvanog „*Aktivna participacija mladih u politici: mit ili stvarnost – kritički osvrt na Zakon o savjetima mladih*“ je ukazivanje na problem participacije mladih u demokratskom životu Republike Hrvatske i njezinom političkom procesu te dugogodišnjim i aktualnim problemima provođenja Zakona o savjetima mladih u praksi. U radu su posebno istaknuti problemi neinformiranosti i neparticipacije mladih u politici, čiji je veliki uzrok neadekvatna zakonska podloga Zakona o savjetima mladih. Uz obradu odgovarajućeg nacionalnog i europskog prava i prakse relevantne za navedeno područje, dva provedena anketna istraživanja o informiranosti mladih o institutu savjeta mladih i razini participacije savjeta mladih u političkom životu lokalnih zajednica te uz navođenje djelovanja Udruge za konkurentnost i proaktivno djelovanje mladih (KOMPAS), čiji je cilj utjecati na oblikovanje i provedbu javnih politika za mlade, autori rada ukazuju na temeljne nedostatke Zakona o savjetima mladih u praksi te iznose vlastite policy prijedloge u svrhu poboljšanja istog. Policy prijedlozi tiču se prvenstveno poboljšanja informiranosti mladih, obrazovanja i edukacije članova mladih, preustroja odgovarajućih organizacija, načina izbora i imenovanja članova savjeta mladih te načina financiranja njihovog djelovanja, a sa svrhom poboljšanja zakonske podloge, a time i same participacije mladih u demokratskom i političkom životu Republike Hrvatske.

Ključne riječi: participacija mladih, neinformiranost, savjeti mladih, politika za mlade, policy prijedlozi

12. SUMMARY

The purpose of this work called „*Active youth participation in political process – myth or reality – critical review of Youth advisory board law*“ by authors Renato Bukovac, Petra Svete and Alina Škiljić is to point out the issues of youth participation in political and democratic life of the Republic of Croatia and long-standing problems of Youth advisory board law in practice. Based on national and European standards and practice, two conducted research of youth awareness and level of participation and activity of non-profit Association for competitiveness and proactive action of youth (KOMPAS) the authors are highlighting the main issues of the Youth advisory board law and pointing out their own policy suggestions in order to improve and upgrade youth participation in Republic of Croatia. Policy suggestions include different measures in order to upgrade youth awareness, education of Youth advisory board members, reorganization of their election and financing of their work.

Key words: youth participation, low awareness, youth advisory boards, youth policy, policy suggestions

13. PRILOZI

Prilog 1. - PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PRAVNE REGULACIJE POLITIKE ZA MLADE I DJELOVANJA SAVJETA MLADIH

Predlažemo:

- 1) Izraditi unificirani priručnik od strane Ministarstava za potrebe edukacije i informiranja dionika uključenih u procese djelovanja savjeta mladih
- 2) Stvoriti sustav valoriziranja rada savjeta te uspostaviti kvalitetniji sustav evaluacije te odrediti način i ciljeve prikupljanja podataka
- 3) Formirati nacionalno radno tijelo, odnosno Vijeće predstavnika svih savjeta mladih s područja Republike Hrvatske
- 4) Izraditi jedinstveni Certifikat – Grad prijatelj mladih, koji će isticati jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji brinu o mladima u zajednici sukladno politikama za mlade
- 5) Osnovati nadležno tijelo ispred Ministarstva u ulozi Instituta za mlade s ciljem strukturiranog i efikasnijeg djelovanja na politike za mlade
- 6) Definirati zakonsku ulogu edukacija u Zakonu s ciljem veće produktivnosti i obvezujućeg odnosa JLRS-a i nadležnog tijela u odnosu na savjete mladih
- 7) Delegirati operativne operacije na dionike iz lokalne i regionalne zajednice s ciljem smanjenja obuhvata posla nadležne institucije
- 8) Promijeniti način i provedbu evaluacije, jasno definirati proces, te primijenjivati digitalne medije u evaluaciji rada savjeta i jasno definirati kriterije prikupljanja podataka
- 9) Urediti poziciju članova savjeta mladih kada je riječ o sudjelovanju na Vijeću te poticati uključivost mladih u prijedloge i komentare točaka dnevnog reda
- 10) Razraditi prijedlog formiranja savjeta mladih u gradskim četvrtima velikih gradova
- 11) Izmjene vezano uz mogućnost kandidature za sudjelovanje u isključivo jedan savjet mladih
- 12) Definiranje savjeta mladih kao pravnih osoba
- 13) Izmjene procesa raspisivanja javnog poziva za članove u savjetu mladih na nacionalnoj razini te definiranje jedinstvenog vremenskog termina za održavanje istog

- 14) Pravo glasa udruga nevladinih organizacija i ostalih potencijalnih prijavitelja kandidata pri procesu izbora članova savjeta mladih
- 15) Definiranje procesa zamjene odstupjelog člana savjeta mladih i poteškoća koje proizlaze iz nerješavanja problema te veću ulogu organizacije prijavitelja kod definiranja pozicije članstva u savjetu mladih
- 16) Uvođenje stimulacije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave po pitanju rada sa savjetima mladih
- 17) Određivanje zakonskog roka u trajanja od 30 dana za raspis javnog poziva za novi saziv savjeta mladih u slučaju raspuštanja prethodnog
- 18) Definirati minimalan broj mladih na listama, odnosno u vijeću kako bi se pokrila jedinstvena potreba za promišljanjem o utjecaju politika lokalne i regionalne sredine na mlade
- 19) Financiranje savjeta mladih kroz različite alternativne izvore financiranja kao što su porez od igara na sreću te prirez
- 20) Definiranje sporazuma o konstituiranju savjeta mladih sastavljenom od mladih iz dvije ili više općina
- 21) Demistificiranje pitanja o definiranju položaja savjeta mladih u odnosu na donositelje odluka. Savjet mladih isključivo je savjetodavno tijelo
- 22) Uključivanje mladih u liste i davanje više prilika za sudjelovanje u procesima donošenja odluka